فەرهەنگی خەم

سەرجەمی شیعرەکانی

حەسیب قەرەداخی

بەرگی دووەم

دەزگای چاپ و بڵاوکردنەوەی

زنجیرەی ڕۆشنبیری

*

خاوەنی ئیمتیاز: شەوکەت شێخ یەزدین

سەرنووسەر: بەدران ئەحمەد حەبیب

* * *

ناوونیشان:

دەزگای چاپ و بڵاوکردنەوەی ئاراس، گەڕەکی خانزاد، هەولێر

س. پ. ژمارە: ١

www.araspublisher.com

حەسیب قەرەداخی

١٩٢٩ - ١٩٩٧

بەڕاسپاردە و ڕێنوێنیی سەرۆکی حکوومەتی هەرێمی کوردستان
W½«“–UÐ ÊUÑdÓâ}½ e| ˙WÐ
دیوانی فەرهەنگی خەم
سەرجەمی شیعرەکانی: حەسیب قەرەداخی
بەبۆنەی فیستیڤاڵی یادی شاعیر لە ڕۆژانی ٦ و ٧ی ئاداری ٢٠٠٢ لە هەولێری
پایەتەختی هەرێمی کوردستان
چاپ کراوە

قەڵەم و بارزانی

هۆ... کوردستان، کەی بانگ دەدەی
بێم بۆ جەژنی ئاوەدانیت؟
شیعر بکەم بەشاباشی ئەو شایییە و
ببمە کاکە مەمی خانیت!
لە میحرابی بارزانیدا نوێژ دابەستم
بەرماڵەکەم گۆمی وان بێ،
ئاگرەکەی باوەگوڕگوڕ هەتوانی گلی چاوان بێ!
کوردایەتی بۆ هەموومان، ماڵە گەورەکەی باوان بێ
شکۆداربێ یادی نەمران
ئازادی بۆ ئازادی خوا و هەژارانی کوردستان بێ!
ئازادی بۆ ئازادی خوا و بەشمەینەتی کوردستان بێ.
تەقدیسم بۆ بارزانی بێ و خۆشەویستیم بۆ (بارزان) بێ.

ناوی کتێب: فەرهەنگی خەم – سەرجەمی شیعرەکانی: حەسیب قەرەداخی
بەرگی: دووەم
بڵاوکراوەی ئاراس– ژمارە: ١٢٢
دەرهێنانی هونەری: بەدران ئەحمەد حەبیب
دەرهێنانی بەرگ: شکار شێخ عەفان نەقشبەندی
خۆشنووسیی بەرگ: هونەرمەند محەمەد زادە
پۆرترێتی بەرگ: ئازا حەسیب قەرەداخی
پیت لێدان: ئاراس ئەکرەم + نادیە عەزیز + دلاوەر صادق ئەمین
هەڵەگری: بەهات حەسیب قەرەداخی + ئازا حەسیب قەرەداخی + ئەمیر داود + شێرزاد فەقێ ئیسماعیل
سەرپەرشتیی چاپ: ئاوڕەحمان مەحموود
چاپی یەکەم – چاپخانەی وەزارەتی پەروەردە، هەولێر– ٢٠٠٢
تیرێژ: ١٦٠٠ دانە
لە کتێبخانەی بەڕێوەبەرایەتیی گشتیی ڕۆشنبیری و هونەر لە هەولێر ژمارە (١٤)ی ساڵی ٢٠٠٢ی دراوەتێ

بۆ شێخ محمودی نەمر

١٩٩٢/١١/١

(وەک شێخ محمود نەک میزەرم پێڵاوەکەم توند دەهاوم
بۆ ئەو کەسەی لەسەر گۆڕی باوەگورگوڕ بێژنک دەداتە بەرچاوم)
حەفتا ساڵە بەستەی ئێمە دێوانەیە
دێوانەی ئەو داستانەیە...
شێخی نەمر نووسیویەتی لەسەر تەوێڵی بازیان.
لە پێدەشتی ئاوباریکا،
لە ڕۆژگارێکی تاریکا،
من لە هەمان کۆڕی زیکرا بووم بەدەروێش...
پەرچەمی شێخی خۆم هەڵگرت دەستم دا بەکەللەی دەفا بووم بەسۆزێ،
هۆ هۆ باوکە، هۆ هۆ باوکە وا من سووتام...
هەروام بەدوای لەشکرتەوە، وەک بێچارە هەڵنەتووتام!
هەرچەند دەمویست دەستم بگاتە خنجەرت، سەرپەنجەیان دەقرتانم
باری هەزاران تۆمەتیان دەخستە سەر دەفەی شانم!
من دەروێشی بارەگات بووم... هۆ باوەگیان هەر ئەوەش بوو هەتا ئەمڕۆش،
ژەمی بێ خەم نەخرایە سەر سفرە و خوانم
هەر ئەوەش بوو، ژەمێ تێربم... دەیانی بێ ئاو و نانم!
حەفتا ساڵە خنجەرەکەت لە کێلانا ژەنگ لێی دەدا،
مێژوو بازی بۆ هەڵدەدا...
وەکو پێویست نەئەو لە زاخاو دراوە...
نەبازێکمان بۆ گیراوە!
حەفتا بەردەقارەمان تۆماری ڕوودا و دەکات...
خۆی هەڵدەخات
جار بەجارێ ئاوازێکی نوێ سەر دەخات
بەبەستەوە داستانەکەی تۆ دەبێژێ،
بڕوای بەمێژوو نەماوە، داخی دڵی لای شاعیران هەڵدەڕێژی
هۆ باوەگیان، ئەو بوو بۆمی گێڕایەوە:
هەر ئەو ڕۆژەی تەخت و تاجی میری میران پێچرایەوە...
- من بەستەکەم لە دەم وەرگرت وتم ئیتر:

لەو ڕۆژەوە وشەم بوو بەهەتاو و تین
بەستەم بوو بەشێوازی دین
مامە خەمەی ڕێی بێ بەشیت ڕووی کردە ئەو هەندەرانە.
مافی گەلانیان بەش دەکرد،
ڕووی خۆیان و باوباپیریان تیا ڕەش دەکرد!
تفی کرد لە ئەگەرەکان، لەمەرجەکان کە بۆ تۆیان داڕێژابوو
دەستی برد بۆ سەری تاڵێ لێفەی درۆی پیادرا بوو!
سوورەی چاوکاڵ ڕێی لێ گرتی، سوورەی چاوەکاڵ ڕێی لێ بڕیت...
موشیرێکی سلێمانی زۆری کڕیت!
لەو ڕۆژەوە شۆڕەسوارێکی قارەمان، گۆچانەکەی ئەحمەد پاشای کرد بەقۆڵا،
دەستەویەخە. لەگەڵ سوورە چاوکاڵەکان ڕووبەڕوو بوو...
زۆر بێژەکان زۆیان ڕێساو کەمیان پێ بوو.
ئەم دیویان کرد، ئەو دیویان کرد...
- هەلوور بلوور تەکامە... زەرد و سوور و شەمامە
ئاوە بارە... دەنکە زەرە... مێخیان کوتا مێخ هەڵبەزی
تیکەی ڕاستیان کوردی گەزی!
وتیان شێخمان سەرە ڕویە...
(ساحێب، ساحێب... بمان بەخشە ئێمە ڕوومان هەر لە تۆیە)!
سوورەی چاوکاڵ. شاری کرد بەموشیراوا،
تۆزی ژێرپێی ئەسپی سوارەی شێخی شۆخی دا بەئاوا
شێخمان وەکو شێرێ پێکراو کەوتە ناو داو،
چاوکاڵەکان موشیرەکان تێی ورووکان...
خستیانە بەر شاڵاوی پرس، بۆچی، بۆ وا؟
وەڵامی شێخ بوو بەنرکە و تەقیبەوە...
مشکی و جامانەکەی لوول کرد وەک نارنجۆک...
هەڵی دا بۆ سوورەی چاوکاڵ
بوو بەهەڵۆی بێ چنگ و باڵ!
لە ڕۆژەوە مشکی و جامانە پیرۆزە،
لەو ڕۆژەوە موشیرەکان لەعنەتێن و پاش دزەکان ڕەنگ کراون،
لە دەربارا تووتکەی کلک و گوێ بڕوان!

لەو ڕۆژەوە خنجەرەکەی شێخی نەمر وەکو پێویست،
هیچ کەس نەی کرد بە بەرۆکا.
لەو ڕۆژەوە هەر موشیرە و لەبەر دەمی داگیرکەرا دێ بەچۆکا.
لەو ڕۆژەوە دامودەزگا، بەهیمەتی چاوکاڵەکان،
دەمەزەردی تەوران دەکات...
لەو ڕۆژەوە داخم سەد داخ...
تەوری کلکدار بەڕووە، لق و پۆپی داران دەخات!
لە دەفتەری داستانمانا، کۆڕێ گیرا بۆ بارزانی...
منیش خۆم و کەشکۆڵ و دەف بووین بەکەسێک لە میوانی.
ڕووم کردە گشت سوارەکانی هەڵەت و بەردی ئەم ڕێیە،
وتیان ئاخۆ، کاکی دەروێش چ بەزمێکی تازەی پێیە؟!
هاوارم کرد دامەبەزن... دامەبەزن ترسم هەیە،
بوومەلەرزە لەڕێتاندا سەرباتەوە!
کێ بارزانی بەڕابەری خۆی دەزانێ، جارێ پشتێن نەکاتەوە!
خۆپەرستی و منمنانێ لە دڵیا بەچ نەخاتەوە!
دوێنێ چوومە سەر مەرقەدی ئاو باریک و
لە میحرابی دەربەندەکەی بازیاندا چوومە سوجدە
نێوچاوانم خستە سەر بەردە قارەمان،
بێهۆشییەک وەکو حاڵی دەروێشان بوو، داپپۆشیم و خەوم لێ کەوت...
عەقڵم سرەوت...
تەماشام کرد وا شەڕ گەرمە... دەربەند گەرووی جەهەنەم بوو،
شێخمان سواری ئەسپە شێ بوو
تاوێ بەرەو کەورگ و شاخ تاوێ بنار،
ماوزەڕی خۆی دەخستەکار
تێکرژان بوو، پیاهەڵچوون بوو
شریخە و شاخ، هاوار و ئاخ، بگرەوبەردە...
دڵی دەربەندی هەڵتەکان
بەشێخیان وت، بادابەزێ...
گەرووی دەربەند دەکەینەوە بۆ کوێ دەچێ؟!
شێخی نەمر دانەبەزی...

بورکان لە نوێ تاوی سەند و دڵ و دەمی زەوی پژا،
ئای سوار گلا، ئای خوێن ڕژا!
شێخی ئێمە دانەبەزی، فەرمووی: نەفرەت لە دابەزین !
تەختی لەندەن کەوتە لەرزین!
بەڵام... ئەم بەڵامە ڕەزا قورسە...
هەر مەپرسە و لێم مەپرسە.
دوژمن ڕێگەی دۆزییەوە، کە بگاتە ناودەست و پێی ئەسپەکەی شێخ.
چاوی موشیر بوو بەڕەسەد...
دەم و لەوسی بوو بەپێڵاو
دڵی موشیر بوو بەزێراو
گەرووی موشیر کرابووەوە، وەک لوولە تۆپ
پاشی موشیر بوو بەجێ باسی شلێپ و شۆپ!
گەدەی موشیر بوو بە بەرمیلی پاشخوانی سیخ و گورگە...
تف لەو چاوە، تف لەو دڵە، تف لەو ورگە!
ئەسپەشێمان هەڵەنگوت و برینی شێخ موبارەک بوو
برینی شێخ بۆ ئەم بەزمە، ئەم ڕەزمەمان تەدارەک بوو!
دانەبەزی... حاڵ بەری دام... لەعنەت بارانی، موشیر بوو...
شۆڕەسواری قارەمانمان لەسەر پشتی ئەسپەشێ بوو کە یەخسیر بوو!
هەر گیرفان بوو، بوو بەداوێنی دێڵە شڕ،
هەر لەگەن بوو چاوی لەدەمی کەوگیر بوو!
شێخ یەخسیر بوو
کێ دەڵێ شێخ بەموستیلەی سلێمانی خەریکی میر و گزیر بوو؟!
دەرس وەرگرن، پێشڕەوەکان...
مەبن بەباسی کەوەکان!
مەبن بەڕازی ڕەوەکان...
ڕەوێک و دوان، ڕەومان ناوێ...
ئێمە فێری ڕەشبەڵەکین. خەومان ناوێ!
هۆ باوە شێخ مەلیک محمود!...
ئەگەر شیعرێ بەداستانی بەردە قارەمان نەکێشرێ
سەنگین نییە!

هەر تابلۆیێک خنجەرەکەی تۆی تیا نەبێ ڕەنگین نییە!
ئەگەر باخێک بەجۆگەلەی ئاوباریکمان نەهاتە بەر،
نامۆ بەرە
هەر نەوەییێک مێزەرەکەت لەسەر نەکات، بێ ڕابەرە!
هەر مێژووییێک پاکنووس بکەین... جێ دەستی تۆی تیانەمێنێ،
بێ خەبەرە...
بێ دەبەرە...!!
***

پێش تۆ

١٩٩٠/٩/٨

پێش تۆ هەبوو...
لەپێش تیلەی چاوەکانتا نیگا هەبوو
پێش تەقینی گۆپکەی لێوت، چپە ماچی لێوان هەبوو!
لەپێش تەخت و بەختی سینەی پڕی تۆدا،
زەردوکاوی کێوان هەبوو!
پێشی خەندە و دەم و دووی تۆ...
بەیان هەبوو، ژیان هەبوو...
پێش بۆنی تۆ، بۆنی پەڵە و بۆی کەنێرە و بەهار هەبوو!
پێشی ئەوەی خەت و خاڵی خۆت بڕێژی،
نزار هەبوو، کەوبار هەبوو
پێشی ئەوەی، بێ بەخەونم،
خەجم هەبوو. شەمم هەبوو
پێش خەمی تۆ، ئاخم هەبوو، باخم هەبوو، چەمم هەبوو
خۆزگە پێش تۆ، دەرگای دڵم سەرمۆر دەبوو،
خۆزگە پێش تۆ، نە کەم دەبوو... نە زۆر دەبوو!
دڵم هەر تۆ دەتکردەوە،
ئەو گرەوەی لەناخمدا گەورە دەبوو...
هەرتۆ، هەرتۆ دەتبردەوە!
جێگەی هەموو خەمەکانی ئەمڕۆ و دوێنێ...
خۆت بەتەنها دەتگرتەوە!
***

یەهووداکان

١٩٩١/٧/٢٢

زەمانێک پێش... یەهووداکان هێندە زۆربوون...
هەر مرۆڤێک، تێکۆشەرێک، مەسیحێکی سەردەم بوایە،
هەر دار گوێزێک، دار بەڕوویێک، بۆ خاچێکی نوێت دانایە...
یەهووداکان زۆریان بەبێ خاچ و مەسیح دەمانەوە!
هەر بۆیەکیش لەداخاندا، جار بەجارێ،
بەخۆشیاندا دەڕشانەوە!
***

چاو زەردەکان

١٩٩١/٧/٢٢

زەمانێک پێش... بەڕۆژ خۆمان دەشاردەوە
ئاردی کۆنمان بەئاشی کۆن دەهاردەوە!
شەو دادەهات،... ئۆخەی دەڵێن:
شەو وەک قەڵای مەردان وایە...
هیچ کەس چاوی تۆ نابینێ و ڕەنگە نەشزانێ چی تیایە!
کەچی کەسە چاو زەردەکان، سەگی ترسیان تێ بەردەدای...
مەلی خەویان پێ بەردەدای!
***

های ترێ

١٩٩١/٧/٢٢

زەمانێک پێش... گوند نەمابوو،
بەست و تەبارەی باخان و ڕەزی مێوان ڕەمێنرابوون
مێو فرمێسکی تاڵی دەڕشت
هەرمێ و هەنجیر لە تینوانا خۆیان دەکوشت!
گوێزی باڵابەرز، بێ بەر بوو...
ئیتر لە جیاتی های ترێ و های هەنجیریش:
های هیتلەر بوو!
***

بڵندگۆ

١٩٩١/٧/٢٢

زەمانێک پێش... مینبەرەکان،
جێگە ستایشی بت بوون!
ئەگەر دەتوت، ئەی خوا کوانێ؟
ئەوەندیان پەڵی زل زل، دەسرەوانە سەر و چاوت
بەبڵندگۆ...
نەتۆ خودات بۆ دەبینرا، نە خوداش تۆ!

***

من شاعیرم

١٩٩١/٧/٢٢

زەمانێک پێش... هەر کە وتم: من شاعیرم،
پەنا بەخوا پەڵ داباری!
گەردەلوولی ناتۆرەی ڕەش، دای بەسەرما
وەکو خوێ بم،کرامە زامیانەوە،
بێ یەک و دوو، بەدەفتەرما ڕشانەوە!
شەرمی وشە نەیگرتبوون، تا ئەوساتەش کشانەوە!

***

جوانکیلە یەک

١٩٩١/٧/٢٢

زەمانێک پێش... جوانکیلەیەک لەناخی دڵما نیشتەوە...
دەرسات، دڵم بوو بەهێلانەی چۆلەکەی سەرتۆپی گوڵ
هەتا ئێستاش، هەڵسوکەوتی لەناخمدا شێتانەیە،
تا ئەم ساتەش دڵم وەک خۆی، وەک هەوەڵ ڕۆژ هێلانەیە!

***

پێپیلکە

١٩٩١/٨/٢

گابەردێکی لاڕێ گرتوو، پاڕایەوە...
– خەبەر وایە ئالێرەوە دەمگوێزنەوە بۆ ناو پارکێ!
دەمکەن بەپەیکەری سوڵتان...
مەخابنە پیاوی چا بە، پیکێ بێنە...
دامگرەوە تا ورد دەبم، دەمبە کوچک و کوڵۆو دانە
یا بمتاشە وەک پێپیلکە بۆ بەر دەرگای قوتابخانە!

***

ئەی هاوارە

١٩٩١/٨/٢

گۆرانی بێژێ تێپەڕان، ئەی هاوارە، ئەی هاوارە!
شنەی شەماڵی ڕێگەی دوور دەنگی یارە...
ئەی من چ بکەم چۆن هاوار کەم؟،
پەنجا ساڵە هەر عاشقی ئازادیم و
لە سایەیدا جێ ژووانێکم هەر نەدی!
کەسیش ناڵێ لەڕێی خوادا...
ئەم عاشقە چلۆن ماوە وچلۆن دەژی؟!

***

گلەیی و ئازاد

١٩٩١/٨/٢

هەتا منت ڕاگرتبوو، وەک شاعیری دەباری خۆت...
ئای کە جوان بووی!...
وەکو نانی گەرم و ئاڵی ئێوارانی دەستی شوان بووی
تۆ، بۆ، منت فەرامۆش کرد لەناو لیستەی یارەکانتا؟!
بۆ، جێ دەستت کوژانمەوە دەتۆ لەناو جاری جارەکانتا؟!
ئەوە دنیا بالاڕوانە و دەتۆ تەماشای خۆت بکە:
کە خۆت بینی باشێت نەبی، دەست و پێی خۆت لە کۆت بکە!

***

لەعنەت... لەعنەت

١٩٩٦

ئەگەر شایە، گەر ئەتایە...
ئەگەر–صدام–ی بەڵایە!
هەر کەسی تر، ئەگەر وەکو ئەم سیانەبن،
خۆیی بن، بێگانە بن!
ئایەت بن یا حیکایەت بن!
فەقیهی سەر تەخت و بەخت
یا بەتەمای ویلایەت بن!
ئەربەکان بن یا چیلەر بن...
پاتاو خۆری خوانی خوێناویی هیتلەر بن!
هەر هەموویان بەناو و باو،
بەقوربانی (بێشکچی) بن!
بەدیار کەلاکی زوڵمەوە چەتەوڵی ئێشکچی بن!
هەرهەموویان بەناو و باو...
بەقوربانی ئافرەتێک بن لەو گەرمیانە
وا هەشت ساڵە چاوەڕوانە...
چاوەڕوانی خوشک وبراو مێرد و بابە!
هەرچی سروود و دروشمە
لای ئەو وەکو...
بڵقی سەر چاوی سەرابە!
هەموو یادێک بۆ زامی بێ پەترۆی ئەوان
وەکو سوێراو و تێزابە!
سەد و هەشتا هەزار لەعنەت...
سەد و هەشتا هەزار جنێو!
هەرچی قسەی سووک و سوێری ئەم دنیایە
لە هەمووتان... ئەنفالیست و
لە هەمووتان... ئەی ئەوانەی
بۆ باسی ئەم کارەساتە
بۆڵەیەکتان لێوە نەهات، نقەیەکتان لێوە نایە!!
لە هەمووتان ئەی ئەوانەی بۆ ئێمەی کورد

بڵندگۆیەک ناهەژێنن!
مناڵێکی چاو ئێشاومان بەلانکەیێک
ناخەوێنن!
***

هێمن ئاسا

١٩٩٥/٥/٢٣

هەر کە بادەی دەستی تۆم دی دەرکی تەوبەم وا ڕما...
باڵی ئەندێشەم کراوە و، شەوقی شیعرم تیا جما!
من لە یەئسا خۆم دەبینی و گیانی ئەفراندن دەنوست،
بۆیە چاوتم گرت بەچاو و، بووم بەهاوڕازی تەما!
من مەیی ئەو دەست و جامەت نەشئەیێکم پێ دەدا
وادەزانم شوعلەیێکم وام لەناو عەشقی شەما!
جامت پڕبێ و، خەندە، لێوت تەڕ بکات و دەرکەوێ...
چش لە مووی چەرمووی سەروڕیش، دێمە هەڵپەرکێ و سەما!
یا دڵۆپێک عارەقەی تۆ بێتە سەر لێوی حەزم...
بۆی دەچم، ئەوسات و کاتە، وام لەسەر باڵی هوما!
سەردەمێک هاوڕێی عەزیزی سەرموغی ساڵانی بووم،
تۆ کە دەرکەوتیت، خەمێک بووی، بێجگە تۆ چم پێ نەما!
ئەی کەسی من، بێنە دەستت، جێ تەوێڵی سوجدەمە
خۆت دەزانیت ڕۆژی کۆڕەو، پیاوی بێکەس جێ دەما!
ئەو دەمەت بێنە بەقوربان، باقومێکی لێ بدەم
لێو بەبارم زەخمی تیلەت وا لە مۆخی پێشەما
چاوەکانم باخەوانن، باخی سینەت وازبکە...
وەختێ زاری تۆ دەپشکوێ، دەست لەوێ بێ و دەم لەما!
تۆ دەبینم وادەزانم بەخت و جەختم دێتە دی،
نەغمەیێکی لارولەنجەم، وام لە نۆتەی سەردەما!
***

تۆڵە باران

١٩٩١/١٢/٢٨

وەختێ دەچم بەسوجدەدا، بۆ شەهیدان نوێژم گەرمە،
گەردی داوێنی مەزاریان فەرقی سەرمە!

ئەی هاوارە... شەهیدەکان!
پەیڤ و قەڵەم، شیعر و وتار،چەند داماون؟
وەکو منی بێ دەسەڵات
ئەوانیش دەست لەسەر چاون
برا بەخوا زۆر لە دوواوەین،
شۆڕە سوارە شەهیدەکان، جێگە ناڵی ئەسپەکانیان،
سەرتەوێڵی مانگە شەوە...
دار بەدەستێکی داوی ڕەوە،
کەچی دەرویشی شیعر و خەم، چاو لە خەوە
من چی بڵێم...
من چ وێردێ...
من چ زیکرێ، بکەم بەسۆزی ڕۆژانەم؟!
بەمەشخەڵ و چراوگی ئەم زامانەم
لەوێ پیری تۆڵەی پیرۆز، خەڵوەتییە و
ئاسمان بەرەو خۆی کێش دەکا و...
لەبەر شیپی قەمچیی دەستیا ڕایکێشاوە و،
دەڕوانێتە چاوی شاران...
چاوی یاران...
لەگەڵ هەموو قەمچییەکدا. لێی دەپرسێ:
کە(دڵشاد) و (شاکر فەتاح) شەهید کران...
بۆ، لێزەمە و شەستی تۆڵەی دا نەباران؟!
***

ئەنفالەکان لە حەوت وێنەدا یا لە حەوت قیرائەتا

١٩٩٣/١٠/٦

١- من ژنێکم، ئەنفال هات و مێردەکەمی لەبن دەست ناو،
بردی و بردی...
لە هاوارێک- لە گەرووما بەتاساوی گەڕایەوە-
زیاتر منیش چم پێ نەکرا
پێشم وابوو ئەو هەناسەم بۆ بارەگای خودایش نەبرا!

٢-من مێردێکم، ئەنفال هات و ژنەکەمی وەکو سێوێ
لەدرەختی باوەشمەوە خستەخوارێ...
بەیانی بوو... چاوەڕێم کرد تا ئێوارێ...
نەهاتەوە
نەم دەزانی ئاخۆ چلۆن نانێ دەخوات؟!
ئەی چۆن ئاوێ دەخواتەوە!
لەناو نێرە گورگی شەڕا چۆن لە ڕووی دێ،
کە ناچار بوو، کراسی خۆی هەڵباتەوە؟!

٣- من دایکێکم، ئەنفال هات و،
کوڕەکەمی پەلکێش کرد و لێی دابڕیم...
زووتر فرمێسک لە چاومدا هەڵدەقوڵی...
وشکایی هات!
چاوم چووە تەوقی سەرم، ڕێگەی بینایی لێ بڕیم
لەپێک خامی شینکراوم لەسەر مەمکم مراندبوو،
ونجڕ ونجڕ بەچنک بڕیم...
نە من زانیم بۆ کوێی دەبەن،
نە ئەو زانیی چیم پێ دەکەن!

٤- من باوکێکم، ئەنفال هات و کچەکەمی پێچایەوە
کچ چ کچ بوو: سینگ و مەمکی هەڵگڕابوو
چرای خۆزگەی دەیان لاوی لەبەرپێدا هەڵکرابوو!
چەتەوڵێکی چڵکن بوو،(سوورە)ی ئەنفالی لەبەر بوو،
عوگڵی عورووبەی لەسەر بوو!
بردی و بردی...
ئێستەش هەرخۆم بەخۆم دەڵێم:
باوکی نەگبەت! چۆن نەمردی؟!
٥-منداڵێک بووم... لای بەیانی،
ئەنفال ڕووی کردە دێکەمان...
دەرگای ڕۆژی لێ داخستین
باوەشی جاش و عسکەری بۆ ڕاخستین!

کام کچ جوان بوو،
کام ژن، نەرمەگۆشتی ڕان بوو...
کام کوڕ (کێری) بەئێسقان بوو...
دایاننەبەر
تا ڕووخاننە نێو پێچاڵی دوایین تەماشای ڕاگوزەر!
ئەوان لەمن بێ ئاگا بوون،
منیش لە باسیان بێ خەبەر...
وەک ڕووداوێکی بێ تەتەر
بوون بەلەعنەت بۆ سەرچاوەی زشتی قەدەر!

٦-من گوندێک بووم لەو گەرمیانە...
بەیانییەک بەتیشکی خۆر چاوی خۆم ڕشت
شەوێکی کەی ترس و خەمم پێچایەوە،
دەمی ڕێ و بان کرایەوە
لەو شوێنەوە کە خۆر هەڵدێ،
لەو خەتەوە کە قیبلەیان بۆم شەخل کرد...
ڕمووزنی ئەنفالەکان سەریان کێشا،
وەکو غەزای پێشینانیان، وەکو زریانی خوێناوی...
هەرچیم تیابوو ڕایان ماڵی...
نێر و مێیان دا بەکۆڵا!
ڕێچکەی خوێنیان کرد بەخۆڵا!
ئێستە من شوێن پێی تاوانم...
نوغرۆیەکم ناوی زامانم نازانم!

٧- ئەمن کوردم... زۆر لە مێژە. ئەنفالێک هات
وتی (إنيّ) ڕابەرتانم!
ئەنفالێک هات خۆی وتی: «مەن خودی مەن» پدەرتانم!
ئەنفالێک هات و خۆی وتی: «بەن»
تاک سوڵتان و سەروەرتانم!
ئەنفالەکان! هەر هەمووتان لەعنەتین و قێزەونن
ئێوە بەقەوڵی کتێبان، لەناو مەلاسێکا ونن

ئێوە هەر بەچ دەخەنەوە
ئێوە زێیەکی بێ بنن!
نەوسنێکی چاو لە منن
کوا خەنجەرەکەی باوکمان؟
کوا دەسرازەی سەر ناوکمان؟
کوانێ مافمان؟
کوانێ سەری بەرتەنافمان؟
کوا سەرپۆشی ڕەشی دایە؟
سوخمە و کراسی دادڕاو؟
کوا سوننەتی بەقەپ بڕاو؟
مێژوو باسی لە چیدایە
بۆ ئەم ڕۆژگار و دنیایە؟

تێهەڵکێش

دێڵە شرێکی نەخۆشە -مێژوو-ی ناوە!
سەدان ساڵە خۆی دەفرۆشێ...
بەکتێبی زلە زلە عەیب و عاری دادەپۆشێ!
کە -لۆزان-یان کرد بەسەگ و بەندەکانی
سیڤەریان کوشت...
بۆ دوژمنانی ئەم گەلە، قەحبەی مێژوو
کەوتە سەرپشت!
وەکو بلێی گەلێک نییە (کورد)ی ناوبێ...
ئەگەر بشبێ ڕەنگە لالێکی بێ چاو بێ!
پەتای ئەنفال، پێشی هەزار و هەنێک بوو،
کێ هێنایە ئەم دەبەرە؟
پەڕاو؟ پرتووک؟ نێزە؟ شمشێر؟
یا پڕزانگی مالۆسێکی تەرەکیو بوو...
لە ڕیسالەی ئەلوەحدەوە هاتەدەرێ؟
وتیان دەبێ ئەم مالۆسە، ئەم پڕزانگە،
هەتا دەشتی گەرمیان بەرێ و...
ئەنفالی نوێ بخاتەوە

سەری زێرابی- البعث-یش لەنێو دەروونی صدام دا،
هەڵبپاتەوە...!
تۆڵەی حەیفا و یافا و غەززە،
لە سێوسێنان بکاتەوە!
ئەی سیستمی بازاڕی حوڕ،
ئەنفالی ناو قوتووی تیایە!
بۆ ئەم کایە؟!
ئەرێ خودا مەینەتیی کورد ئیتر تاکەی دوایی نایە؟!
ئەنفال... ئەنفال!
ئەنفال... ئەنفال!
***

هێشتا...!

چل ساڵ دەبێ ئاسەوارت لەناو شاری،
شیعرەکانما دەسڕمەوە، هێشتا ماوی!
چل ساڵ دەبێت و زیاتریش...
من تۆوی تۆ لە کێڵگەما بژار دەکەم،
تۆ هەر سەوزیت و پاراوی!
بۆ چل ساڵی ڕەبەق دەچێ، یادەکانت دەکوژێنمەوە،
هێشتا دەفتەرم هەوەڵیە...
بۆ چل ساڵی تەواوە، چاوی خۆمت لێ گێڵ دەکەم...
کەچی تۆ، هەر لەبەر چاوی!
چل ساڵ دەبێت و زیاتریش من سەرچاوەی،
باس و خواسمان وشک دەکەم...
کەچی هەر دەتەقێتەوە.
من ماندوو بووم، هێندە سەرپۆش بدەم بەسەر خۆری تۆدا!
بانگی هەڵهاتنی لە نوێ لە چاوانما دەرگای لەسەر دەکرێتەوە!
من خەریکم لە ژیانم بێزار دەبم...
تۆ عەشقێنیم بەبەر دەبڕیت
هەموو دونیا دەمگرییێنێ و بەتامی ماچێکی دزەت،
لێوی وشکم بەخەندەی نوێ بۆ دەڕێژی...
من خۆم بۆ خەم دەکێڵم و تۆ ئاهەنگم تیا دەنێژی!

من دەمەوێت لە بیرم چی، کەچی بانگت لە هۆشمایە...
چل ساڵ دەبێت و زیاتریش ساوای بۆنت،
ئەو لانکەیەی بۆم بەستبوو هێشتاکە هەر لەکۆشمایە!
ئازیزەکەم! کوانووی کپی ئەم عەشقەی تۆ
هێشتا پشکۆی لەناخایە!
زەمەن وەرزی گوڵقڕانە...
چاوەزارێکم بۆبکە، من گوڵی تۆم لەباخایە!
***

بۆ شاعیری جوانەمەرگ- محمد حسین هەڵەبجەیی

١٩٨٩/٦/٢٧

هۆ... برالەی هەڵەبجەیی کاکە حەمە!
ئەم کۆچەی تۆیش چەشنی کۆچەکەی (کەژاڵ) بوو...
کۆچی ڕۆژێکی تاریک و کۆچی ساڵێکی ناساڵ بوو
خۆ هەڵەبجە وێرانەیە و باخی میریشی خنکاوە،
کانییەکەی عاشقانیش بێ عاشقە و... لا دیواری خەم و خوێنی تێ ڕماوە!
ئەی تۆ ئەمڕۆ بۆ کوێ دەچیت، سەفەرەکەت بۆ کام لایە؟
سەفەرەکەت ڕێکەوت هێنای- یا وەک دەڵێن... کاری خوایە؟!!!
ئاکام دەبوو هەر هیچ نەبێ، لەم تاوانە، لای بدایە
بۆ کوێ دەڕۆی برای هەژار... شیعر و گریان پێوەستی تۆن؟
وردیلەکان بێ ناز مەکە...
هەر چاوەڕێی نانی گەرمی سەر دەستی تۆن!
بەڵام هەی داخ...
ڕێی سەفەرت ڕێی کۆتایی ورێی نەهاتە
ڕێی کوشتنی خەونی خۆشە، ڕێی کوشتنی سەد ئاواتە
ڕێبوارەکەی ڕێگەی نەهات!
لێم وەرگرە شیعرم پێیە...
نووسیمەوە بەئەشکی سوور، وەکوو توێشوو بۆ ئەم ڕێیە!
***

هەڵەبشیما

١٩٨٨/٣/١٩

وا هەڵەبجە بوو بەشاری (هەڵەبشیما)!
وەڵام چییە، گەر بپرسین:
لە ئاین و لە فەلسەفە، تلّپە نەبێ ئیتر چیی ما؟
کە هەڵەبجە بوو بەشاری هەڵەبشیما و
کوردێک سێ پێیی لێ بگرێ...
لەناو دەست و پێی چارەوێی زۆردارانا
بێ ئابڕوویی بۆ جاڕبدەن لە کووچە کووچەی شارانا!
وا هەڵەبجە بوو بەشاری هەڵەبشیماو
خەبەر لێمان بێ خەبەرە...
(مؤذّن)ی منارەکان، هەڵەوەڕیی ئێستگەکان...
های هیتلەرە، های هیتلەرە!
کە هەڵەبجە بوو بەشاری هەڵەبشیما،
ئەهریمەن بێ و تاشێ ئەتۆم بێنێ و بیدا بەزەویدا...
دەرگا لەسەر ئەدێڤەی مەرگ بکاتەوە،
قەپاخ لەسەر توونی ڕەشی ڕشانەوە هەڵباتەوە...
دەڵێم چ بکەم وا کراوە،...
ئەی بۆ، شاری شاعیرانم: هەڵەبجەی جوان!
گۆڕستانی ڕاخراوە؟!
***

تێهەڵکێشێ

با ئەندێشەم ژان بیگرێ و
داوای دایکە هەڵەبجەکا
دایکە هەڵەبجە مامانی شاعیرانی شۆڕەسوارە
دایکە هەڵەبجە دایەنی کۆرپەی شیعرە هی بەهارە!
دایکە هەڵەبجە هاوسەری باڵانبۆیە و
شارەزووری لەبەردایە...
دایکە هەڵەبجە شوخێکە وا لەجیاتی پۆیلە و کڵاو،

هەورامانی لەسەردایە!
دایکە هەڵەبجە گووارەی زەڵم و سیروان لەگوێی دایە
دایکە هەڵەبجە بەهەشتە و (ئەحمەد موختار) لەتوێی دایە!
شیعر لەکوێ خۆی بناسێ دایکە هەڵەبجەی تێدایە
دایکە هەڵەبجەی باڵابەرز، تاجی سەری ستەمکاری لە پێدایە!
دڵم ناهێنێ -خوانەکا- بڵێم لەکات و ساتایە...
تەختی هەزار شێت و گومڕا بەقوربانی تۆ بێ... دایە!
ئەی بۆ، گوندی (سێوسێنان) و دێی (دوکان) و
جافەرانیش، ژاری مەرگیان لێ باریوە؟
بۆچی خودا هەتا ئێستا بەم ڕەهاتەی نەزانیوە؟!

تێهەڵکێشێکی دی

بەرماڵەکەی ئیمام هەمزە بپێچنەوە...
با پیس نەبێ!
کوێخا نەجم لەخەو هەڵسێ، باسوار سوار بێ...
با (نارامسین)- لە (دەربەن گەور) بەرەو دەمی،
(بەلەک جاڕ) بێ!
وا تاعوون هات، تاعوونی ڕەش...
شێخ ڕەسوولی-سۆڵە-ی ئەوبەر،
بەئاگری- دایەگەورە- لە کارەسات دەدا خەبەر
ڕەش سوارەکانی تاعوونی ئەم بەهارە،
چەمی- دێوانە- دەشکێنن
دەیانەوێ -وەکو دەڵێن- سەر بە (زەردە) دانەوێنن!
بە، گۆرانی، شاعیر بڵێن گەشتێ بکا بۆ قەرەداخ؛
هەتا دەگاتە- دوکان-ی
گوندی شۆڕەبی و ئاووباخ...
شمشاڵژەن سۆزی هەر باوکە ڕۆیە
چۆپی کێش تۆزی هەر باوکە ڕۆیە
تاعوون دەبارێ و، دێی شێواو هەی ڕۆ!
سۆز و هاواری لەناکاو، هەی ڕۆ...

مەستی بێ شەراب هەرزەکار، هەی ڕۆ!
پیری دار بەدەست، کەفتەکار، هەی ڕۆ...
زاوای بەر دەرگای چاوەڕوان، هەی ڕۆ...
بووکی ڕازاوە، پێ و پاوان، هەی ڕۆ!
ئەڵقەی چۆپی ڕۆ، شمشاڵ لێدەر، ڕۆ...
ئاسمان، ئەستێرە، دێ، دەشت و دەر، ڕۆ...
لە کلکەی -کەڵوەش- بەڕاستا واسە
لە سێوسێناندا، ئاخۆ چ باسە؟!
باوکەڕۆ لەجێی ئامان لەرزانە...
سەرمۆری شینی باڵا بەرزانە!
سەر بێ پووشێن لە قوڕ گیراوە،
ئەڵقەی شیوەنە و لەپڕ گیراوە،
نقێم بێ ورشە و هەیاسە سوورە
سەرەتای تاعوون لە شارەزوورە!
ڕێبواری مانووی چۆپی و ڕمبازی،
بەمەرگی خودای ناوجێگە ڕازی...
وا دەتلێتەوە لە ژەهر و ژارا...
بەرەو دەشتایی و لەبەر بنارا!
ڕێگەی ڕاکردن هەر تاعوون سوارە،
ڕێی گەڕانەوەیش هەر مەرگ و ژارە!
گۆڕ هەڵتەکێنە بنوارە -گۆران-
هەڵپەرکێ و شمشاڵ، چاو جوانیش تۆران!
ئیتر تا ماوی، ڕابورد... سێوسێنان...
پیشانی تۆی بات، هەڵپەڕکێی چاو جوان!
- سەهۆڵی باڵای ژنێکی، کوڵ بەکۆڵی نەدایە بەرتینی هەتاو!
بەکرێوە کوژاینەوە لەبەر پێیدا، ڕچەی شکاو!

تێهەڵکێشی سێیەم

کرێوەیە، ڕێ شەختەیە
(ئەی دایکە کورد)- بۆ کوێ دەڕۆی؟!

کوێرە ڕێکان کوژانەوە
دەخیلت بم، بۆ کوێ دەچی، تۆ و دوو کۆرپەت بەشانەوە
دڵی گەرمت ئەم دوو کۆرپە دەگرێتە خۆی؟
دادە، ئەی تۆ بەرەو دڵی گەرموگوڕی...
چ گوندێکی وێران دەڕۆی؟
خەونەکانت کام بن بەردێ، دەکات بەدەفتەر و دیوان؟
تۆ، بەم کۆچەت سۆزی مەرگی (کەژەو بەهار)ت هەڵگیرسان
ئەی، سەوزەی تۆ -ئەگەر من مام-
داخۆ بڵێی بیناسمەوە؟!
لە دامێنیا لە قوڕنیشم بەخۆم و شیعر و باسمەوە!؟
من کوردێکم کارەساتێک هۆش و هەستی
جام کردووم و
ڕێی باوەڕ و ئایدۆلۆجیای لێ گرتووم و
دەستم دایە، یەخەی خامە...
ڕەنگە بتوانێ ئازارێک لە هەڵەبجە دەرباز بکا...
من، بای ئیفلیجی لێی داوم
بەشکو ئەوێم بۆ باس بکا!...
لێوم وشکە و، چاوم بوو بەچەمی بێ ئاو...
شیعر و هیوا و باوەڕیشم،
بوون بەشووشەی پڕ و شکاو
هەرچی ئەشکی ئەم دنیایە کۆیکەنەوە و من بیرێژم،
هەرچی وشەی ئەم دنیایە ببێ بەبەیتی شیوەن و
من بیبێژم...
بۆ مناڵێ لە سێوسێنان.
بۆ نۆ بووکی هەڵەبجەمان...
هێشتا هیچە و هێشتا کەمە!
مرۆڤ! مێژوو! فەلسەفەکان!
ڕاستە، دەڵێن: خوا بێ خەمە؟!
ڕاستە، دەڵێن: برینی کورد کوێرە برینی بێ دەمە؟!
ڕاستە، دوژمن پێمان دەڵێت: چیتان دیوە!

هێشتا هەمە ؟!

***

کە هەڵەبجە بوو شاری هەڵەبشیما و
وتیان... هێشتا ئەهریمەنە و نازناوی خوای پێ دراوە!
ئەو باوەڕە، ئەو فەلسفە...
پاشا خوڕی کای خوراوە
نەفرەتی مەرگی هەڵەبجە و سێو سێنانی تێکراوە!

دوا تێهەڵکێش

دەخڵ درویّنە و، خەرمان، شەنیەوێ
سووری خەرمانیش شەخت و مەنیەوێ
ڕێگەی ئازادی و پێشڕەوی کارا...
عاشق و بووکی بێ پەچە و تارا...
ئاواتی کورد و دەستی سەرخەنجەر،
شۆڕش و چەک و باوەڕ و سەنگەر!
لە نێوان گەل و هەر ستەمکارێ
ئەگەر پردێ ما، بەردی لێ بارێ!
لە هەڵەبجەوە ئیتر لەمەو دوا،
دەڕوانینە خەڵک. دەڕوانینە خوا!

پیاچوونەوەیەک

هونەرمەندانی ئەم دنیا بێ ئاگایە!
ئادەی چیتان لەباردایە؟
مەزنەتان هیرۆشیماو جێرنیکایە؟
مەزنەی وا زۆر بچووکە و بێ نیگایە
من چمکێکی کارەساتم لەسەردایە:
دایک ژەهر سووتاندوویە
ساوای، مەمکی لە دەم دایە!
ژێرزەمینی جمەی دەهات
هەموویان دەستە و دۆعابوون!
کە پرێشک و پارچەی بۆمبا...
بەسەریانا مەرگ هەڵنەدات

لە چرکەیەکی کاتێک دا
باڵی چاویان هەڵپڕووکا...
وزەی بینین کەوتە خوارێ.
نەیانزانی هەوری مەرگە و بەسەریاندا دائەبارێ!
لافاوی مەرگ، بەسەر شاری بێ باواندا تلی ئەدا،
ڕۆژی ڕەشی عاجباتییە
ژیان، بوو بە، دژواری مەرگ
بەم بیرۆکە نالەبارە، هەموو ملێ، ملی ئەدا!
چیتان لە توانادا هەیە؟
سەردەم ئێجگار نامەردانە،
دەست و پێی لێ هەڵبڕیوە.
دوا دواییە،
گل بوونەوەی بێ باییە...
ماتریاڵی... ئایدیایە!
ئایدیایشی، بێ بەهایە!
هەرچی وا لەتوێی کتێبی... زەرد و سوورا،
لە عاستی ئەم کارەساتە
هەڵمی ناو دەرپێی (وەعضیکی) نارەوایە!
هەزاران گیان لە هەڵەبجە...
بوون بەگەردی دەم ڕەشەبا
دەنگوباسی سێوسێنان و گۆپتەپەیشی نەخرایە سەر
دەپێم بڵێن، کوانێ خەبەر؟!
ئەو گوندانەی (نارامسین) و (لۆلۆ) و (گۆتۆ)
ڕەشبەڵەکیان تێدا دەگرت
ئەو گوندانەی ئەسکەندەر و هۆلاکۆیان دایە بەر بەرد!
لەناو گەرووی ئەم خاکەدا...
بوون بەهەناسەیەکی سەرد!
کەسیش نییە لێی بپرسێ، کوا ئایین و کوا فەلسەفە؟
کوا شێخ و پیر؟
نزا و تکا؟
گەوهەری تاک، بۆچی شکا؟

کوا هونەرتان هونەرمەندان...
بنووسەکان کوا خامەتان...
باتەشتێ قوڕ بگرینەوە
بۆ ئەم خەون و ئاکامەتان...!
جانەوەرێک سەرە ڕێگەی دواهەنگاوی
سەدەی بیستی لێ گرتووین و...
حیکمەتەکانی تەئریخی لەلا بایە!
لە کۆچەڕێی خەلیقەتدا لەهەر کوێیەک
زێراب هەیە،
مەفاهیمی ئەمی تیایە!
هەرچۆنێک شی بکەیتەوە، یەک ئەنجامە
پرسی ئێمەیش هەمان پرسە...
ستەم زۆڵی نەوت و چەکە،
بەری ئەم دۆخ و بارەیە...
گەدەی کوردی خۆفرۆشیش...
کیسەی بێ بنی پارەیە!!
***

١٩٩٢/٦/٢١

جوانییت...

ویستم شتێک ڕەچاوبکەم وەک تۆ جوان بێ...
خونچەی نەودەم... گوڵی نەوڕەس...
هیچم نەدی... کەسم نەدی!
نەخێر هیچ کەس...
بڵێم بەرخۆڵەی چاوڕەشی، مەستە فرۆی؟
شووڵەنەمامی نەودەمی، تازە چرۆی؟
یا وەک خەندەی ئاسۆکانی؟!
وتیان نەخێر... تۆ لە جوانی هیچ نازانی!
وتم: بەهار؟
وتیان: بەرگی کۆنی ئەوە!
وتم: بەهەشت؟

وتیان: تەنها بۆنی ئەوە!
وتم: شیعر؟
وتیان: ڕەزمی لەنجەی ئەوە!
-ئەی (تۆپی گوڵ)؟
وتیان: دەست و پەنجەی ئەوە!
وتم: پشووی دوای ماندووبوون؟
یان خۆشترین خەون و خەویت؟
وتم: خاکمان؟
وتیان: خۆ تۆ کاکڵەی ئەویت!
وتم: نانیت! لەناو دەستی هەژارانا؟
تیشکی خۆریت لە دڵۆپی پاش بارانا؟
وتیان، هێشتا نەمزانیوە...
خواوەند کاڵای باڵاکەی تۆی چۆن چنیوە!
وتم: باوەڕ؟
وتیان: ئەویشی ناگاتێ!
– کێ پسپۆڕە، کێ دەتوانێت وەک من حەقی خۆت بداتێ؟!
وتم ئەگەر تۆ نەناسم...
گەردوون لە خۆم دەئاڵێنم!
بەبارسایی خەم و خەونم دەناڵێنم!
تۆ جوانتری لەو سروەیەی بەیانیان
چیە دەکات لەگەڵ نەرمەی لق و چڵان!
لەگەڵ گۆپکەی خونچە و گوڵان!
کە دەست دەنێمە پەناگوێم حەیران دەڵێم...
بۆ جوانیی تۆ
شیعرم لەجێی خۆیدایەتی...
وەکو کورد و کوردایەتی!
وەک گەردانە و بەرگەردنت،
وەکو گۆنا ئاڵکردنت
وتیان، دەبێ شتێک بکەم بەپێوەری نەوای نێوت
وتم: بەجوانیی تۆ قەسەم،

خۆشە وەکو ماچی لێوت
وتیان، دەبێ شتێک بکەم بەپێوەری ناز و خەمت...
وتم: بەجوانیی تۆ قەسەم...
جوانن وەکو ئەو نا، نا، یەی
جار جارێ دێتە سەردەمت!
***

ژن و خاک و من

١٩٩٦/١/٦

وتیان: خۆ تۆ لەم سەر خاکە، نە خۆشیت دی
نە... ژیانیشت ژیان بوو!
بۆ وا شەیدای، ئەی بۆ سەری خۆت هەڵنەگرت؟
وتم: خاکێ ئەو ڕەحمە بێ. ڕۆژێ بەتۆ دووگیان بووبێ!
من چۆن نەبم بەقوربانی؟!
من چۆن نەبمە بریسکەیێک وەک ئەستێرەی نێو چاوانی؟
*
وتیان: خۆ تۆ لەم سەر خاکە، ڕۆژێک نەبوو ڕانەچڵەکێیت؟
شەوێک نەچوویتە نێو پێخەف، دڵت بەخەم نەسووتابێ؟
بۆ وا شەیدایت، بۆ نابیتە خەڵوە نشین؟
وتم: خاکێک، ئەو کلە بێ کە چاوی تۆی پێ ڕێژرا بێ،
من چۆن نەبم بەسەر گەردی؟
نەبم بەدار نەبم بەخۆڵ، نەبمە چیا و چەم و هەردی!
*
وتیان: خۆ تۆ لەم سەر خاکە، ڕۆژێک ئەمەکێکت نەدی
کەسێک نەبوو ئافەرینێک بکات بەمیدالّی یەخەت!
وتم خاکێک کە هێلانەی مەلی خەونی خۆشی تۆبێ
من چۆن نەبمە پاسەوانی؟
من چۆن نەبمە وا بولبولێک جێ نەهێڵم گوێ ئاوانی؟
*
وتیان: خۆ تۆ لەم سەر خاکە، کیشەیێکی بێ ئەنجام بووی
چامەیێک بووی،

کەسێک وەهای نە خوێندبییەوە کە خودایشی لێ ڕازی بێ
ئەی بێ توێشوو!... ئەوە ڕێیەک و دووا و سیان،
خوا حافیزت
وتم: خاکێک، بەئاوی پاکی کانیاوی لێوی تۆیان تەڕ کردبێ،
هاژەی تافی تاڤگەکانی بانگیان بەگوێی تۆدا دابێ...
گەر بەهەشتم لە ڕێگەدا بۆ ڕابخەن،
من نایەڵم گیانم لەم جەستە جودابێ!
*
وتیان: خۆ تۆ لەم سەر خاکە، خەم و داخت بەبەر برا
ڕۆژت بێ تینی هەتاو بوو، شەوت کوێر و سینگ گیراو بوو...
ژەمت کەم و خەمت زۆر و هیوات پووشی سەر گێژاو بوو!
ئەی بۆ نابیت بەگەڕیدە و دەفێک بگریت بەدەستەوە
لە هەر شارێک بەزمێ بڵێی؟
وتم: خەڵکە ئێوە سەیرن...
جا، من خاکێک تۆ باخی بی و زەکێ ئالکان مەشخەڵی بێ و
بێشکچی بێ خەم نووسی ئەو،
ئەو سوجدەیەی بۆم بردووە، کفرە ئەگەر قیامی بێ!
لە دوای مەرگم، دەبێ بەستەم سۆزی گەرمی پەیامی بێ
گڵ و گیانم بگرنەوە، بۆ هەتوانی سەر زامی بێ
*
وتیان: خۆ تۆ لەم سەر خاکە جامی بادەت ئاوارەیە
هەر خۆتی و خۆت دەخۆیتەوە،
تۆ چەند ساڵە، لەم بازنەدا بۆ خۆت دێیت و دەڕۆیتەوە؟
بەڵغی جەستەت دەشۆیتەوە؟
بۆ، قومێکی وا هەڵنادەیت ئارامت کا؟ بەهەولێکی ناکامت کا؟
وتم: بەسە... کە ئەم خاکە، جامی باڵای تۆی نازداربێ،
جێ ماچی لێوی ئاڵت بێ
کە ئەم خاکە (جۆبیتەرە) (ڤینۆسی) تۆی هەڵگرتبێ...
وەکو تاجێک بەسەرەوە،
کە ئەم خاکە دەرو، ناو بێ... من چۆن دەژیم لە دەرەوە؟!
*

ئازیزەکەم، لەو ڕۆژەوە، تۆم ناسیوە،
لەو ڕۆژەوە، تۆم زانیوە...
وەکو ڕاز و وەکوو ناز و وەکو جوانیی
من وەکو ساڵی قاتیم و هەر تۆش وەک ڕێژنەی بارانی!
تۆ هەر خۆتی و بێ هاوشانی
من گوندێکی ویرانەش بم، تۆ وڵاتی ئاوەدانی!
شیعرم بووکێکی ناکامە و هەر تۆی کە، ماڵەباوانی
هۆ ژنەکە، هۆ کچەکە، هۆ پەیامی عەشق و جوانیی!
ئەوەندە ئێوەم خۆش دەوێ، ڕەنگە بڵێن...
یاشێخ، شاعیری ژنانی!
***

نامەی... نارین

١٩٨٩/١١/٢٤

تەلەفزیۆن کرابوەوە... دەنگوباس بوو
جەنگ بوو، جەنگی بەرد باران بوو...
لە لادێ بوو لە شاران بوو
سەربازێکی چەک بەدەستی تەپلە تەپیو،
سەر کۆڵانێکی گرتبوو
باری کەرێ جبەخانەی لە نارنجۆک و لە فیشەک... هەڵگرتبوو.
بەردێ دای لەپشتی چاوی
ئیتر بۆ خۆی تاو نەتاوێ بەناو خەڵکا...
دەسرێژێکی لێ دەهاوی
کیژۆڵەیەک لەو نزیکە ڕاوەستا بوو
وابزانم خڕکە بەردێکی شاراوەی لە دەستا بوو
-نارین- کیژی دوو ساڵەمان حەپەسابوو
خەو لە چاویا جێی نەما بوو،
کەوتە گەڕان گڵەتکێکی دۆزییەوە...
بۆ شاشەکە دەستی کێشا... ها، (عەتی کە)!
کیژۆڵەکەش لەو ساتەدا لای کردەوە
وەکو بڵێی گڵەتەکەی لێ وەردەگرێ،

دەستی بادا...
دەرسات، لەسەری سەربازە، خوێنی ڕادا!
نارین چەپڵەی بۆ لێ دەداو...
منیش کردم بەم نامەیە،
کە سۆز و پەیڤی خامەیە
دەستە خوشکی فەلەستینی!
ساڵێک شیعرێکت بۆ ناردم
ئێستەش لە دڵما هەر ماوە
منیش بەردێکی (شێرکوژ)ت بۆ دەنێرم...
ئەمجارەیان لەگەڵ بڕیاری تۆڵەدا
وەک نارنجۆکێ بیهاوە!
زەیتوونەکان، کۆش پڕ دەکەن،
باخی پرتەقاڵ و لیمۆ، خۆ خڕ دەکەن
پۆلە مەلی کێوی (جەلیل) دەدەنە باڵ
لەناو مەزاری شەهیدانا، دەبن بەخاڵ
لەسەربانی مزگەوتەکان،
بانگی نوێیە، دەبێ بە(شەرقی) بۆ مناڵ!
لە شوێن ناوی فەلەستینا...
نەخشەی دەوڵەت ڕەنگ دەڕێژن،
بەناو نەخشەی سەر زەمینا
***

داری حەد

١٩٩٤/٥/٩

هۆ شێخەکەم، من دەروێشی کەمەندکێشم
من ئازار و عەشق و هۆشم
ئەمن ڕەزمی زیکر و فیکرم
من ئەندێشەی نێو نەزەرگام،
من وێڵێکی پەڕەوازەم، قەلەندەرێکی بێ نەوام
هۆ شێخەکەم دەستی من و دامانی تۆ
ڕۆحی من و چاوانی تۆ
لەتۆ زیاتر من کێم هەیە...

رێگەم بدە بێمە ئەڵقەی باوانی تۆ
منم حەودەنگەی خوێندنەوەی سەرانسەری قورئانی تۆ!
من تۆم ناوێت زولەیخا بی، من یوسف نیم...
من یەعقوبی گرێنۆکم!
لەپێش دەمی قەبەسێکی چاوی تۆدا
هەتا دەمرم لەسەر چۆکم!
هۆ شێخەکەم دەخیلت بم...
وەکو قفڵی ڕازەکانم
چەند چاوەڕێی کلیلت بم؟!
خۆ تۆ لەسەر تەختی عەشقم خاوەن شکۆی
تاجی موڵکت لەسەر ناوە
قەت بیر لەوە ناکەمەوە، تۆ تەختی خۆت بڕووخێنی،
بۆ سەر کێڵگەی ئەو زامانەی کە عیشقی تۆم تیا چاندووە
جۆگەی سۆزی خۆت نەهێنی!
گڕم خۆش کە... شیعر لە چاوگەی ئەشکمدا، پتر نۆشکە!
من ئەم میحرابە بەرنادەم، پێشی سوجدەم ئێجگار قووڵە...
من خۆم دەڵێم وەڵڵا مەستم... سزای مەستیش،
هەشتا شووڵە!
نەبا، گیانی وا بەستەییم بچێتە خەو...
شووڵ کوتی کە، بامن لەسەرخۆ نەچمەوە!
هەمان عاشقە مەستەکەم...
بەداری حەد نوێ دەبمەوە!
***

گەڕانەوە

١٩٩٥/٧/٣١

لەشێعرێکەوە دێمەوە
وام دەزانی لە ئافاتی ڕێ شێواندا،
لە گێژاوی ڕێ پێواندا... سەرگەردانە...
خۆم دێمەوە، بەڵام خەڵکی، لە ئافاتی برسێتیدا وای بۆ دەچوون:
ئەگەر بکرێت بەکولێرە زۆر چاکترە!
نەمن توانیم بیسەلمێنم شیعر گیانی کولێرەیە،

نە ئەوانیش پێمیان سەلماند کە کولێرە خودای شیعرە!
گەڕامەوە...
بڕوا بکەن هەورازەکەم بێ سەهەن بوو،
بڕوا بکەن سەفەرەکەم بێ زەمەن بوو...
گەڕامەوە...
تەماشام کرد، ڕێچکە هەموو تێکەڵاون
ئەتوت ناو لەپی خاراون
ئەو ئاوانەی وەهام دەزانی زۆرپاکن
دەرکەوت هەموویان ئاراون...!
گەڕامەوە... تەنها لەنێو چاوی تۆدا، جێگەم دەست کەوت
تەنها لەسەر ڕەزمی دڵت، دڵم بەهێواشی لێی خەوت!
گەڕامەوە... لەپشووگەی زۆر عەترینی خەونە شیعرا
دەمم خستە سەر گۆنای تۆ،
جێگەی لێوانمی کردەوە
نیگای وێڵی شیعرەکانمی بەرەوچاوانت بردەوە
کە خۆمم دی دەروێش ئاسا، سۆز و شمشاڵ و دەفێکم،
ڕووبارێکی ئێجگار خوڕم ڕەچاو کرد و خۆم تێهاوی
وەختێ بە ئاگاهاتمەوە، وتیان یاشێخ خۆت ببینە:
ئاوێنەی شیعری شکاوی!
چەپکێ فرمێسکی لوولیت و لە برژانگی خۆت ئالاوی
هەتا ئێستەش هەر بێ جەستەی، خنکاوی ناو گۆمێ ناوی...
تۆ لە نەتەوەی بێ جەستەی!!
تۆ لە وڵاتی سەر ئاوی!
***

ناکۆکەکان

١١تا ١٩٩٤/٦/١٥

(پێشەکی بابەت)
گوڵ و گەرداو
پێشکەوتن و بڕوای خنکاو
کێڵگە و قوڕاو
نیشتمان و دابەشکردن

بووک و زاوا و شین و مردن
کۆتر و واشە
هەلالە و لوورەی ڕەشەبا
دیرۆک و گەلی ناتەبا
کار و کرێ
لەش و قامچی و دار و زرێ!
سەری بەرز و دیمەنی کوێری سێدارە
گەلی عیراق و کوودەتای هەشتی شوبات
خەم و درۆی بێ دەستەلات!
جووتیار و وەرزی بێ کەشی
خوا و بەندەی زۆر ڕووڕەشی
چەندە ناکۆک و ناتەبان،
منیش هێندە و هەزار هێندە ئا لەم شەڕانە بێزارم...
نۆتەی سروودی هاوارم... زۆر بێزارم!
*
ئاشتی هاوکێشی خەممانە...
تەڕایی لێوو دەممانە
کێ بەردێکی خستە چینی دیوارێکی داڕووخاومان؟!
کێ گولاوێکی فێنکی کردە چاومان؟!
کێ هەورێکی باراناوی ڕاپێچ کرد و بە کوردستاندا بارانی!
کێ تێگەیشت کورد یانی چی و
مەعنای خۆشەویستیی زانی!.
گشت ئەوانەیش شەڕیان ناوێ،
هەموو بێن بەبازووێک...
بەرەودروشمی شەڕخوازان پەلّ بهاوێ...!
***

شەڕ و ئاشتی

هۆ ئەوانەی شەڕتان ناوێ!
هۆ ئەوانەی دەست نانێنە بینی هەتاو...
هۆ ئەوانەی گورگ نین و مرۆڤ بە کەرویشک نازانن!
ئێوە گەوهەری ئینسانن...

پێ دەزانن... ئێستە سەنگەر لە کوێدایە و چۆن لێ دەدرێ؟!
ئێستە فیشەک بۆ کوێ ئەبرێ؟!
ئێستە سلاو لەکێ دەکرێ؟!
پێ دەزانن... دابەشکەرانی کوردستان
پشتێنیان لێ کردۆتەوە...
ڕەشبەڵەکی خوێناویمان لە ئۆخەیدا دەخۆنەوە
بەفرمێسکی ڕۆڵەی کوژراو، دەست و دەمیان دەشۆنەوە!
*
پێ دەزانن... ئێمە لە کوێدا وەستاوین...
پێ دەزانن... ئێمە بەخۆمان نەشیاوین...
پێ دەزانن... گڕەو ژیڵەمۆبارانە؟!
لووتی تفەنگ چەمچەی خوێنی هەژارانە؟!
کوردایەتی، هۆرەیێک بوو، بیر چۆتەوە
بەستەیێکی زۆر چەرموو بوو، ئەمڕۆ تەواو ڕەش بۆتەوە!
پێ دەزانن، کلاشینکۆف، مانەفێستی باوەڕمانە؟!
پێ دەزانن، پاوانخوازی، مەگنەکارتای پرۆتستۆی هەنگاومانە؟!
پێ دەزانن، درۆی قەبە بوو بەهەتوانی سەردەمی برینی خەش؟!
پێ دەزانن، تەقەی قەڵماسکی ناوەخت
بۆ وەرزەکان بووە بەکەش؟
پێ دەزانن، ئالای ئاغا، دەستی لەملی کوێخایە؟
پێ دەزانن، دروشمەکانی سەرزمان،
بەقەد زمان بێ بەهایە؟!
شەڕی ناوخۆ مۆتەکەیە منالانمان دەترسێنێ...
منداڵدانی دووگیانەکان لە ناخەوە دەهەژێنێ!
***
ئەم ئاگرەی بەربۆتەوە، خەونی کێ بوو؟
بۆ ئازاری مێژووی ئێمە، چ باس و خواسێکی پێ بوو؟
ئێوە بلێن: ئا ئەم شەڕە چی نایەوە؟
ڕووی ئەم پرسەم لە ئێوە بوو، ئاگر وەلامی دایەوە
کلاشینکۆفی شانی -سین- دەڵێ:
من لە بیکەیسی شانی -جیم- قەبەترم!
ئەو درێژە و ئەمن خڕم

منیش بەقەد زمانی ئەو لەشی ئازادی دەبڕم!
ئەو درێژە و ئەمن خڕم
ئەو کیژی باوکی خۆیەتی و ئەمن کوڕم
بەزنجیریش پەتم بکەن، هەر ئەی بڕم
هەر خۆم کوڕم!
*
ئەم ئاگرە کێ نایەوە؟
وەڵامی ئاگر بە ئاگر کێ دایەوە؟
بەسە، بەسە، ئیتر بەسە
قرمە قرمی چەکی دەستان، بڵێن، بۆچی نەبڕایەوە؟
گرێی دڵتان، دڵی پڕ لە کۆنە قینتان
چی بوو؟ بۆچی نەکرایەوە؟
ئەم هەڵچوونەتان هەتا کەی هەر هەڵدەچێ و
لووتی بەرزی نەشکایەوە؟
*
کوردی بەدبەخت!... ستەمدیدە، چارەنووستان لەلای کێیە؟
کێ دەرمانی ئەم پەتایەی سەرومڕی ئێوەی پێیە؟
ئەم ئاگرە بکوژێننەوە، وا ئابڕووشمان هەر چک دەکا...
دۆستی دوور و نزیکیشمان، لە نەمانی بێ شک دەکا...
بیکوژێننەوە، با زمانم تیژتر نەبێ
ئەوەی دەیلێم نایلێمەوە،
بەسەر باڵای شێخ ڕەزایشا، دەشکێمەوە!
کە ئەم دەستم ئەو دەستیکەم بۆ بشکێنێ،
هەردوو دەستم لەمل دەکەم!
کە ئەم چاوم ئەو چاوی دیم بۆ هەڵکۆڵێ...
هەردوو چاوم پڕ گڵ دەکەم!
*
ئەم ئاگرە، بۆ گەلی کورد بسووتێنێ؟
بۆچی شیعرمان لاڵ بکا؟
بۆچی بەری ڕێگەکانمان پڕ لە کەند و پێچاڵ بکا؟
بەعس جێما... بەعس کرمێکی گرگنە لەبەر پێما...
ئەوان و ڕیسالەی خالیدە، لەژێر پێماندا داماون!

ئێوە کوردی کورد کوژەن و لەسەربانن
ئێوە بەئێمەتان دەوت، هاوپەیمانن
بۆچی قەدری شەهیدانمان پێ نازانن؟!
ئەی ئافەرین، هاوپەیمانن!
ئەی ئافەرین، ئاگرێکی بێ ئامانن!
ئەم ئاگرە بکوژێننەوە... نەکوژێتەوە
نالی دەڵێ من کورد نەبووم!
حاجی دەڵێت، من لە کۆیەدا نەژیاوم،
قەت دیمەنی هەیبەسوڵتان وەکو گوڵاو نەکراوەتە نێوچاوانم!
خانی دەڵێ مەم وزین، من نەم نووسیوە،
من بەچاوی قەڵەمیشم میرخاسی کوردم نەدیوە!
سالم دەڵێ من و دێوانە و ئاپۆرای میری بابان؟!
پێشمەرگەیێکی خەم لەکۆڵ دەڵێت من و
سیمفۆنیای داستانەکەی چیای دابان؟!
ئێرەی وڵاتی ئەم شەڕە... زۆر بێ فەڕە،
ئێمە لەکوێ و ئێوە لەکوێ؟... ئێرە کەی بۆ ئێمە دەشێ؟!
بیکوژێننەوە... نەکوژێتەوە...
حەمدی دەڵێ باجی ڕەحمە هەزارانن!
دەم ڕووتەکان تێڵا بەدەستی شارانن!
گۆران دەڵێ، من سروودی کوردستانم. بۆ وێرانە هەڵنەداوە...
هەڵۆ بەگەکەم درۆیە!
بێکەس دەڵێت: ئەی وەتەن مەفتوونەکەی من،
پەلاسی بێ تان پۆیە!
کاکە عومەری خاوەریش هاوار دەکات:
بەعس ماوە و شارەکەی من ئاشە کۆنی باوکەڕۆیە،
ئەم شەڕگەیە، کەی جێ خەونی من و تۆیە؟!
*
ئەم ئاگرە بکوژێننەوە، هاوار گەروومی دڕیوە...
مافی مرۆڤ پێشێلکردن، شیعرەکانیشمی سڕیوە
بیکوژێننەوە، با فەرهەنگی جنێوەکان نەکەمەوە،
با سڵاوی تەرازووەکەی شێخ ڕەزامان

بەڕووتاندا نەدەمەوە!
با فەرهەنگی جنێوەکان ڕێگەی لێشاو نەکەنەوە،
با فەرهەنگی جنێوەکان گرەوی گشت خەمەکانم نەبەنەوە!...
بەکوێرایی شەڕخوازەکان ئاڵای ئاشتی هەڵکەنەوە!
***

نامەی کۆتایی

من بۆ مام بۆ کاکی خۆم چی بنووسم لاتان چاکە؟
قەڵەمی من پەیکی سروودی ئاشتییە هێندە پاکە
گۆچانەکەی ئەحمەد پاشا لای کامیانە؟!
خنجەرەکەی شێخی نەمر لەبەر پشتێنی کامیاندا
لە کێلاندا مشتومالە؟!
لە میحرابەکەی قازیدا کامیان خاوەنی بەرمالە؟!
ئەسپەشێکەی بارزانیمان، کە نووچیدا...
کەمیان خۆی هاویشتە پشتی!
کۆترە گاویلکەی تەبایی، تیرهاوێژی کامیان کوشتی؟!
هۆ مامی خۆم! هۆ کاکی خۆم!
ئەم شەڕەتان ناڕەوایە،
ئەم شەڕەتان سەرەندیبی شێخ مەحمودە و...
ڕێی چوارچرای پێشەوایە،
نسکۆی دووەمی لە دوایە!
ئەم شەڕەتان مەشخەڵەکەی زەکێ ئاڵکان خامۆش دەکا،
ڕێی لێدەگرێ تا، نەگاتە لوتکەی چیا
ئەم شەڕەتان موحاکەمەی شەهیدانە...
بۆچی خۆیان دا بەکوشت و بەرگی ئاڵیان بەکێ شیا؟!!
ئەم ئاگرە نەکوژێتەوە، دووگیانەکان
ڕەنگە ئیتر کوڕ نەهێنن
باوکان بەکێڵگەی ژیاندا،
ڕەنگە ئیتر کوڕ نەچێنن!
***

ڕەشنووسی ئەم هۆنراوەیە بێ مێژووە نازانم کەی و بۆچی ئەم هۆنراوەیەم نووسیوە بێ ناونیشان، هەر نەیسە وای بۆ دەچم لە ساڵانی **١٩٧٦، ١٩٧٨** *نووسیبێتم.*

خۆشەویستم ئەم جیهانە هەمووی بووە بەگازێک و
لەناو قەپیام
هەمووی بووە بە دێوی مەرگ، من بەتەنها لەناو لە پیام!
کاتێ ئەمرم. لە دامێنی ڕێگایەکتا بلێی جێگەی پێچاڵێکم
دەست بکەوێت؟
بلێی کاتێ من ئەکوژرێم. مۆتەکەی ترس لەسەر پێڵووی چاوی خەمت
وەنەوزبداو لێی بخەوێت؟
هۆگیانەکەم... من لە شاری واوەیلادا ئەمبەن بەپاڵ
بەرەو دەمی دێوڕەشی لاڵ؟
میز هەڵ ئەدا بەڕووی شارا، دەمی سەرچاوەی گرتووە،
عومرێکە کەس تامی ئاوێکی ڕۆشنی نەکردووە!
هەرچی کچێ بۆ قوربانی گوێی ئەسمرێت
کەس نازانێ ڕووسووریيان کام تووتکە دێو ئەی خواتەوە؟
کام شەوی ڕەش لەبن باڵیا ئەی باتەوە؟
خۆشەویستم! ئەم واوەیلا ناوی شاری(بێ بڕیارە)
واچەند ساڵە باز هەڵ ئەدەن، کە پاشایان بۆ ڕەچاوکا،
بەتەوژمی چەپڵەلێدان ئەی بەن هەتا، کەمەی جادوو
لەو سەرەوە کە دێتەوە پەڕوباڵی هەڵکەنراوە
بەدوای ئەسپی مەیتەرێکا، تانجییەکی گوێ بڕاوە...
ڕست کراوە...
لە گالیسکەی ژێر واوەیلای ئەبەستن و لێی ئەخوڕن
هەزار وتار هەڕاج بکات، وشەیێکی لێ ناکڕن!
باوبۆران و سەهۆڵ بەندان، دێ بەیەکا و لوولی ئەدا
ئەکەوێتە خودا! خودا!
– بم پارێزن، بم پارێزن، ئەمجارەش بێن هەڵم بدەن هەڵە ناکەم
بەبچووکی هەرگیز قسەی کەڵە ناکەم
ئازیزەکەم! تۆ لەوبەری ئاوی ڕەشا ڕەش کراوی،
تۆ ئەو چاوگەی وەکو قفڵ داخراوی!

کێ دەزانێ ئەم تەلیسمە بکاتەوە؟
کێ دەتوانێ بازێکی تر هەڵداتەوە؟
شیعری منیش پێشمەرگە بێ و لەسەرچاوەت بەقوم، تێر تێر بخواتەوە!
***

خۆشترین شەراب

١٩٩٢/٦/٨

گریمان ئێستە منت کوشتووە... دەستکەوتت چییە؟
بۆ مەولای وەک تۆ... دەروێشێکی کەی وەکو من نییە!
لە شیعری چاوتا بشم پروێنی، دەچمە دێڕەوە
جامی بێ مەی بووم، قومێکت دامێ،
دەست مەگێڕەوە!
وتمان منالّی، تازە لە عیشقا گروگاڵ دەکەی...
بارە کەوێکی، دایک جێ دێڵی، خەت و خاڵ دەکەی!
هەوەڵ بانگ خوێندت، من کەمەنکێش بووم
دەک دەمت خۆش بێ!...
شیعر و سروود ڕەزم و گۆرانیم
هەموویت نۆش بێ،
ئەو ڕۆژە نوخشەی لێوت بەمندا
تۆ هێندە جوان بووی...
سۆزی بولبول و ڕازی شمشاڵ و نەی و کەمان بووی!
خەڵکە لێی مەگرن... هەرچیم پێدەکا، بۆ ئەو حەلاڵە،
خۆشترین شەراب، ئەو شەرابەیە...
کە تفتوتاڵە!
***

نامەیەک بۆ نیگاری دورە وڵات...!

١٩٩٦/٥/١٠

نیگەی ئازیز...! من لەم دوورە تۆش لەو دوورە
خەبەر پەیکی پێ شکاوە
لەمنەوە ئاخۆ خەمی پیرەمێردم بەکام گۆچان

پێیەک دەخاتە ئەو ناوە؟!
هۆ هەناوە زامدارەکەم، چاوەڕێ بە!
لەوێنەدا، خەندەی (شارۆ) هەڵچنەوە...
بیهۆنەوە، وەکو چامە... لەنێو دڵما بیخوێنەوە!
لە (قەرەمی) ناخی پەرش وتێکچوی منا،
بستێ جێگەی نوێی بۆ خۆشکە و بی ڕوێنەوە!
شنەی (شەماڵێ) لێی بدا نمەی بارانی ئەشکی من،
دا بێتیە بەر...
بۆنی قەندیل و ئاسۆس و کەژی زەردەی تێ ئالآبێ
دەرگای سنووری سەرکلۆم بۆی والآبێ
ئاخ سنوورە ئەستوورەکان،
داخ سنوورە زۆر دوورەکان!
منی ماندوو، کە خەونی خۆم لەنێو قەپتانا گوم دەکەم...
وەختە بڵێم هەزار لەعنەت!
لەو کەسانەی کەوا سنوور دادەکوتن
بەرگی تاریکی دۆش دامان دەکەن بەکفنی سۆزی من
من بۆ ماچی سەری(شارۆ) سەرم بووە بەشێتخانە،
شیعرم شێتە، هۆشم شێتە، خەونم شێتە!
بەرماڵی گشت خەونەکانم،
بەشەو و ڕۆژ ڕوویان لێتە!
نیگەی ئازیز!... نیگەی دووری ئەودیو سنوور،
نیگەی دایە، نیگەی بابە... تاقانە پوور...
کەی دێیتەوە؟!
ئەم تەلیسمە بکەیتەوە!
هەوری ڕەشی بێ بارانیی ئا لەم سەرە
جەنجاڵەی من دوور خەیتەوە؟!
لە پێچاڵی تاریکە دام... پێش تێکەوتن،
پێکەنینێ هەڵکەیتەوە!؟
گۆڕستانی شیعرەکانم گۆڕ بەگۆڕیان هەڵبەیتەوە...
شیعرەکانم وەک شەهیدن قەت نارزێن!
شیعرەکانم لە سەنگەرا قەت نابەزێن!

وەرە و سەنگەرم بۆ لێدە، جا دەزانی...
جەنگاوەرەکانی پەیڤم چلۆن دەبن بەقوربانیی؟!
***

جامی لێوت

١٩٨٩/٤/٢٢

جامی لێوت فرۆبیینە بۆ سەر لێوم
بۆ نازانی چەند تینوومە و چەند پەشێوم؟
بێ... دەفتەری دڵم تەی کە، دیارییە
هەر بۆ کاراسکی چاوی تۆ جێ دیارییە
من ئازاری تۆم خۆش دەوێ و ماکی خۆمە
هەرگیز خەمێ بۆ خۆم ناخۆم خەمی تۆمە
با... چاوی تۆ بۆ کوشتنم تەرخان نەبێ،
با... زوڵفی لوول من شێت نەکا و پەخشان نەبێ
با... ئاغر بێ هاتۆچۆکەت وەک جارانت،
مەیکە بەتۆف ڕشێنەکەی بەهارانت!
چاو داگرە، لێت هاتووە، بەڵام بەناز،
مەلی دڵم دەستەمۆیە، بۆچیتە باز؟
خوا پێداوی... جوانیت هەیە، لێم بپرسن؛
خوا پێداوان... تۆی لێ دەرچێ ئێسک قورسن!
ئەو جوانیەی لای تۆ نەبێ کەی جوانییە؟!
شانم باری تۆ هەڵنەگرێ بێ شانییە
بۆیە شانم دایە بەری ئەم خولیایە
دنیا بەبێ ئەوینی تۆ هیچی تیایە؟!
لەگەڵ تەنافا قۆڵی تۆم بکرێتە مل...
لە چاوی پیسی جەللادا دەبم بەگل!
عاشق نییە لەم دنیادا بگات بەمن،
دێوانەکان من ڕابەرم بۆ کوێ دەچن؟!
گری گری خڕیبنەوە ڕۆژی جەمە...
ڕێی هەموومان بۆ لایەکە: بەرەو شەمە!
ئازیزەکەم زارت گوڵە و بیکەرەوە...
قەرزم لاتە بەدوو وشە بیدەرەوە.

بۆی هەناسەت فرۆ بێنە، من بەتاسەم،
بەو بەرامە پڕ پڕی کە جام و کاسەم
لێوی وشکم پاراو بکە، گڕەی سوورە،
من لەپلەی (انا الحق) دام بەسە کوورە!
***

لالۆ کەریم

١٩٩١/٩/٢

ساڵ بەو عەیام لالۆ کەریمی پێشمەرگە،
حەمەیان بوو، لە خۆشیدا هەڵدەپەڕی!
وتی دەبێ ئاهەنگ سازکەم...
خودای دەکرد هەزار سەگیش،
پێم دەوەڕی!
سبەی کوژرام تفەنگەکەم،
لەم سەر خاکە بەهەتیوی فڕێ نادەن!
بە وەجاخ کوێر ناوم نابەن!
لە بەهاری ئازادیدا...
حەمە لە چیمەندا کوژرا...
لالە کەریم تفەنگەکەی حەمە گیانی، کردەشانی...
وتی... ڕۆژگار پێچەوانە هاتە گۆڕێ،
بۆ وەجاخی حەمە گیانە وامن دەبم بەقوربانیی!
***

بووک و باوانیی

١٩٩١/٩/٢

چەند دەگریام کە دەیان وت بۆ ڕانیە ڕێگانییە!
باشە چ بکەم خۆ شیعری من تازە بووکە و
باوەخوونی دەکەینەوە؟!
ئەگەر دنیاش سەرەو ژێربێ...
دەیبەمەوە بەباوانیی!
چاوی بەکلی کێوەڕەش دەڕێژم و
لە گوڵەبەڕۆژەی بیتوێنیش،

دەسماڵێکی تەنک تەنک، دەدەم لە گەردن و شانی!
بووک لە ماڵە باوانیایە و
ئاوی قولەش دەخواتەوە.
لەپێشدەر و لە پشدەرا...
ئاسۆ لە ڕێی ئازادیدا دەکاتەوە!
بۆ سبەینێ کە دوو گیان بوو،
پێشمەرگەی نوێ بۆ کوردی نوێ دەخاتەوە!
***

گۆرانی

تەمموز١٩٩٤

دەلۆلۆیە، دەلیلێیە
لە کوردستان خۆشتر کوێیە؟!
دەبا دنیا لێم تێ بگا
چ سوزێکی گەرمم پێیە؟!
من لە ریزی هەژارانم
گوڵی مەجلیسی یارانم
لەگەرمەسێری خەمیشدا
وەک بارانی بەهارانم!
شیعری هاوخەم، تۆ بێرە لام
لێوی یاران بکەین بەجام
لە گێژاوی سەرخۆشیدا
ببین بەچوارینەی خەیام!
لەژێر تاڤگەی قژی خاوا
خۆمان بدەین بەدەم ئاوا
پەلەقاژەی مەلە بکەین
لەناو گۆمی شینی چاوا
ساقی وەرە بەم خەمەوە
خونچەی زارت دەکەمەوە
لەباخاتی سینەی پڕت
سێو و بەهێ دەبەمەوە

بوێژ کوانێ، نەواو بەستە؟
ئەمشەو دڵم ئێجگار پەستە
من دێوانەی عەشقی خۆمم
مەڵێن پیاوێکی بەدمەستە
دەلۆلۆیە، دەلیلێیە
لەم ئاهەنگەم خۆشتر پێیە
لە مۆبەدی عەشقی خۆمدا
خۆم دەزانم یارم کێیە!
مژێک بدەم لە جامی لێو
دەبمە مندالێکی بزێو
مێخەک دێنم دەنک دەنک
دەیدەم لە گۆپکەی شەکرە سێو!
دەلۆلۆیە، دەلیلێیە
لە کوردستان خۆشتر کوێیە؟
هۆ شۆخەژن ئەم بەستەیەم
بۆ خاتری دڵی تۆیە!
***

ژنە پێشمەرگە

هۆ پێشمەرگە جوانکیلەکە، حەزم دەکرد
کلاشنکۆفی دەستت بم...
لە سەنگەرا هاودەمت بم،
کە دەبیتە بووکی ژیان
وەکو شیعرێ،
گوڵێکی سەر پەرچەمت بم!
کە کوردستان خەمی تۆ بێ...
قوربانی خۆت و خەمت بم!
کە هەژاری ژەمی تۆ بێ،
تا ئازادی هاوژەمت بم!
***

شەهید

تۆم خۆش دەوێ وەکو خەمم،
هەر تۆ گۆرانیی خۆشبەختییت
لەسەر دەمم.
ئەگەر ژەمێک لەخەمی تۆ خەمێک نەخۆم،
هەروا دەزانم بێ ژەمم...
با کوردستان ببێ بەباخی ئازادی...
تۆ نێرگز و تۆ گوڵاڵەی،
با شیعری من باخە سێو بێ و تۆ هەڵاڵەی!
با تۆ حەق بی و منیش حەللاج...
تۆ گەوهەری، دەتدەم لە تاج!
من شابازی ڕێگەی عەشقم
بۆم هەڵبدە تیلەی چاوت
گوێ مەدەرە وەعد و وەعید،
با دەروونی تۆ بەهەشت بێ و
منیش شەهید!
***

١٩٩٥/٣/١٨

شەکر و زار

ئەگەر وتیان:
ئەوە بەهەشت،
ئەوە حۆری و ئەوەش غوڵام
ئەوە کەوسەری بەچێژو،
ئەوەش هەزار چەشنە تەعام!
تریفەی مانگەشە و بێتن...
لە جێی دەفر و لە جیاتی جام
دەڵێم باوەشت خۆشترە،...
لە فەرهەنگی ئەندێشەما، فەرمان بدە...
ناوی مەرگی تیا هەڵگرە!
*

گەر دێوسپی لە کووپەوە بێتە دەرێ...
بڵێت: گەورەم ئەمە منی خزمەتکارت.
لە ساماندا ئەوەی هەیە و ئەوەش کە دێتە سەرزات،
زێڕ و یاقووت، پیرۆزەی شین...
شەم و خەج و خەزاڵ و زین
هەمووی دێنمە بەردەستت دەیکەم بەسەرگەردی ناوت!...
کە هاتمە گۆ دەڵێم نەخێر...
سامانی من دوو دڵۆپە، لە مرواریی گەشی چاوت!
*
لە هەرکوێوە بەڵێن بدەن، هەموو زمانان بزانم
بەوشەیەک جیهان بهێنمە هەڵپەڕین
من هەر شیعر بۆ تۆ دەڵێم، سروود و بەستەم بۆ تۆیە...
چونکە جوانیی هەر بەتەنها لەسیماتا،
خاوەنی ناز و شکۆیە!
*
لە هەر کوێوە بەڵێن بدەن، بڵێن مەمرە... بژی... بژی!
ئەموستیلەی سلێمانیش لە پەنجەمکەن
با تەخت و بەختم وێرانبێ،
ئەگەر ساتێ لە سەیری لارولەنجەم کەن!
***
هەنگوین، شەراب، شیر و شەکر...
هەمووم بۆ بێننە سەر خوان،
لە تینوانا، چاوم لێلایی بیگرێ...
لە شیلەی لێوی پاراوت، من بێ شک بم...
بۆ سەر لێوی هەڵقرچاوم، دەبێ چاوەڕێی، یەک تک بم!
*
هەرچی پەرتووک و زانستە...
بڵێن، فەرموو پێشکەشت بێ!
تۆ سەرکردەی زانیاران بە!
وتاربێژی بەتوانا بەو،
لەسەر مینبەری شاران بە!

من قوتابیی ئەو مامۆستام...
جوانیی (لۆجی)ت دەڵێتەوە،
من هەڵگری ئەو نامەیەم...
جێگەی تیا دەبێتەوە!

*

تۆ فەرمانبە و منیش (لبیّك)!
تۆ ئاغابە و منیش بەندە،
هەر چۆنێکت لاپەسەندە
تەنها ئەوساتە شاعیرم
رێم پێ دەدەی بڵێم: یاری...
لە رۆحمدا دەتوێیتەوە
وەکو قەندی نێوی زاری!

*

گەر بەخاچا هەڵمواسن...
بەنووکە رم هەموو جەستەم دا ببێژن...
ئەگەر زەهری (هەلایهەلم) پێ بچێژن!
لەبەر دەستی خوداوەندا خوێنم دەیان جار برێژن
من ئەو ساتە لەژێر تاڤگەی قژی خاوتا...
لەبەر پلووسکی تینەتا دەبمە بەهار!
منی وێرانە و بێ دەرفەت،
لە خۆمەوە دەبم بەشار!

***

دێوانە

١٩٩٥-٧-١٧

کە دەستت خستە دەستی پیر... بووی بەخاوەنی هزر و بیر،
کە پێت نایە نێو مەرتەبەی خوا پەرستی...
منیش وەکو ئەم پێنجوێنە خۆشم ویستی!
کە کەوتیتە نێو حاڵی وان...
بووی بەورشەی چاوی رەشی چیای کەژان
کە گۆچانت خستە سەر شان،

دوژمنانی ئەم گەلەمان وایان زانی...
تۆ ئارپیجیت لە شانایە
تۆ موفەڕکی خۆشەویستی ئەم پێنجوێنەت
لە تۆیشەبەرەی نانایە!
هەرتۆ خەونی ئەم شارۆچکەت
لە سۆز و زیکر و ژانایە
هۆ شوانەکەم، هۆ دێوانە، چوومە جێیەک...
وتیان: ئێرە جێگەی شەهادەت پێوانە،
من تۆم بینی هێندە سەنگین و مەهیب بووی...
تای تەرازووت نەدەجوولا، پایەدار بووی،
وەک فریشتەی بەرگ سوور و بریندار بووی،
تۆ ئەو ساتە مەشخەڵێک بووی کە تاوت سەند
پێنجوێن بوو بە گەرووی بورکان...
شەختەی ترس و پشتکردنەوەی تەواو شکان
پێنجوێن کە هەڵسایە سەر پێ، دێوانە بوو
دەستی لەسەر رێگەی خوادا وەکو دروشمێ دانا بوو
بەرماڵەکەی تۆ وەک ئاڵا،
گۆچانەکەت وەکو چەکێ لەشانا بوو
پێنجوێن کە هەڵسایە سەر پێ، خۆی سوار چاک بوو
لە مەیدانی گیانبازیدا، عەجەب بەورێکی بێ باک بوو
پێنجوێن، ئەودەم، بوو بەزاری مێژووی گەلمان
بوو بەدایکێ کە دووگیان بوو بەئاواتمان
لە گەرمەسێری وچاندا بوو بە سەهەن و ساواتمان!
پێنجوێن ئەمرۆ چاوی کوردە... ئالێرەوە،
چاومان لە بەفر و بەهارە... چاومان لە دار و بێدارە...
گوێمان لە سۆزی خەمبارە
دەستمان لەسەر زام دادەنێین. زاممان چاوەڕێی تیمارە!
حاڵی هەموو دێوانەکان ئەمرۆ چاوەڕێی تۆمارە
پێنجوێنەکەی دەروێش مەجید...!
جەستەی بیماری تۆم بینی، کە خەڵتانی خەم و خۆڵ بوو،
چیای ئەسحاب قۆڵی داماو...

چاوی لە بلکیانی چۆڵ بوو
دێوانەشمان لە حوزوورا، هەر ئەوساتەی
داوێنی خوای ئالآنە دەست
بەدڵ داوای خوێنی تۆی کرد
هەرچی خەمێک لەناخیدا پێچی دەخوارد بەکوڵ ڕۆی کرد
بوو بەسۆزێک. پیران هەموویان یاهوویان بوو،
خوێنی ئاڵی دڵی دەروێش ئالآی دەستی هەموویان بوو!
هۆ شارەکەم! هۆ یارەکەم! تۆزێک لە خۆڵی سووتاوت،
دەکەمە چاو بۆ تیماری گلی نوێمان
هەموو شەوێک چاو ئێشەیێک دێتە ژێر بالیف و جێمان
هۆ شارەکەم، هۆ یارەکەم، تۆ هەر شۆخی گەلی کوردبە...
تۆ هەر نازەنین و وردبە...
شیعر نەبێ، با کەسی دی دەمی نەگاتە سەر گۆنات،
تۆزاوی کەن،
بەهای موفتی و دەروێش مەجید و بلکیانیش
بێ بایی کەن!
هۆ بلکیان... لێوی بەهەشت! من تینوومە
توو مەرقەدی دەروێش مەجید پاراوم کە!
ئەمن ڕێگایەکی پاکم بێ ئەلغامم...
شۆخی خەمبار! ڕەچاوم کە
دەروێشێکم... بەدوای ئاشتی و تەباییدا من سەرەڕۆم
قومێک لە بادەی بلکیان بگاتە لێوی تامەزرۆم،
دەڵێم، ئۆخەی کەوسەرەکەم!
ئەگەر بەپاڵیش دەرم کەن...
چونکە لە تۆ من تێر ناخۆم
لێرە دەمێنم و ناڕۆم
هۆ یارەکەم!
هۆ نیشتمانی بەفر و خوێن...
گوڵی شیعرم شاری پێنجوێن!
***

بۆ جوانەمەرگەکانی گوندی قرگە

١٩٩٢/٨/٥

خۆزگە و خەمێک لە دڵما بوو، دام بەژنێک،
لای ئەو بوو بە کەژاڵی جوان
کەژاڵ، نامەخوا زۆر جوانبوو...
گوڵەستێرەی کوردستان بوو!
حەڤدەی حوزەیرانی ڕەش بوو،
کەژاڵی جوان...
بە کلی چاوی سەیوان بوو
شیعری منیش فێری شیوەن و گریان بوو...
لەو ڕۆژەوە من لە حەڤدە ڕادەچڵەکێم
هەموو حەڤدەی مانگەکانی ساڵی خۆمان،
تینی تاسێ دەمباتەوە...
دەرگەی گەرووی خەمەکانم دەکاتەوە
کفنی کەژەم زەرد نەبوو بوو،
حەڤدە بەروار ڕۆژ نەبوو...
حەڤدە سوار بوون!
حەڤدە هیوا و حەڤدە بڕوا!
حەڤدە چەکی شۆڕشی سوور...
حەڤدە کوێستان، حەڤدە گەرمیان!
حەڤدە بیتوێن و شارباژێڕ...
حەڤدە قەراج و شارەزوور...
حەڤدە گوند و شاخ و زنوێر،
حەڤدە دەرمانی گیراوەی سەر چاوی کوێر!
حەڤدە شیعر و حەڤدە سروود...
حەڤدە مەشخەڵ...
حەڤدە هەڵۆ، حەڤدە نووکی سەر شاخی کەڵ!
حەڤدە بازوو، حەڤدە هەوراز...
حەڤدە بەستە و حەڤدە ئاواز...
شەوێک ئا لەم شارەماندا
شەویان بۆمە کرد بەڕۆژ و

دوژمن شەوی بەخۆدا دا... گرمۆڵەبوو
دایکە دزەی ئەم خاکە بوو ئەم خۆڵە بوو!
ئەستێرەکان سوور هەڵگەڕان،
لە ئاسۆدا خۆیان دەگرت...
پێی هیچ کامیان نەدەخزا
تا فیشەکی پاشەکشێ هەڵنەکرا،
ئەستێرەکان بە ئاسۆوە هەر مانەوە...
ئاسمانیان گرت بەشانەوە
بۆ ئاهەنگی حەڤدە کوڕی ئەم شارەمان
ئەستێرە باران گەرم بوو
ئەوەی لەجێدا نوستبوو،
ئەوەی کڵاوی خۆی دەگرت کە با، نەی با...
غەرقی لینجاوی شەرم بوو!
کەنیسە بوو، دای لەزەنگ و
وتی فەرموون ئەوەش خەبەر!
منارەکان دەستیان خستە پەنا گوێیان،
حەیرانی بانگیان هەڵبڕی!
شۆڕش لە خەوتن چاکترە، دەوەرنە دەر!...
تەقەنەما...
شارەکەمان لە ناخەوە کەوتە سەما
ئاسۆ لەبەر پێی شارماندا کەوت بەدەما
ئەستێرەکان چاویان وەنەوزی تێ کرا،
سەریان خستە سەرشانی کەل
بەیان لە وێڵەدەرەوە هەڵسایە پێ...
بەقرگەدا هاتە خوارێ... بەپێی لیزگی هەتاوەوە
خەبەر گەیشتە گوێی شارێ:
ئەی هاوارە، خوێن بارانە!
سوێی ناوەختە، میوانی زامی جارانە!
حەڤدە شێری شۆڕش و خەڵک،
شەوێ شاریان دا بەکۆڵا...
لووتی دوژمنی فاشییان، کرد بەخۆڵا

لەتەک فیدا و گیان بەخشینا
قۆڵ لە قۆڵا...
بەرەو بنکە گەڕانەوە
دار و دەوەن، چەم و کانی
شەو گوم بوو بوون،
ئەمانیان دی، دۆزرانەوە!
حەڤدە لاوی شۆڕش و خەڵک...
مەستی بادەی سەرکەوتن
تێری باسی دەرکەوتن
بەتەمای تۆزێ خەوتن!
قرگە! یاخوا ئاوەدانبی،
باوەشی خۆت بکەرەوە
جوابی شەوباشیان بەرەوە...
خۆزگە و خەمی باوک و دایک!
کوێ گەیشتن؟
شێ سوارەکانی دوێنێ شەو!
بۆ کوێ دەچن؟
دایک چاوی لە بەیانە
باوک دەمی بەقورئانە،
خوای هەژاران!!
مێژووی ڕووسوور! ئەسپەشێکەی حەڤدە سواران!
ئەم سوارانە بپارێزن،
با خەڵک و خوا لێک نزیک بن
شێ سوارەکان گەیشتنە کوێ؟
دەم و دڵمان پڕە لە بەزمی شەوی دوێ،
گەیشتنە کوێ؟
لێرە دوژمن هێشتا لەرزی لە گیانایە!
مێژووی نییە،
ئەم... گوێدرێژە و لە ناخایە،
ئەم... گەلحۆیە و لە ڕانایە
ئێوە لە کوێ سەرخەوی دوای ماندوو بوونتان

دەشکێنن و بەرەولوتکە سەردەکەون؟
ئێوە لەباوەشی کێدا ئەم پێش بەیانە دەخەون؟
هەستن، ڕێگەوبان لێڵ دەبێ
منیی جاشی تیا چێنراوە...
دەڵێی شەماڵ خنکێنراوە؟
بێ سرتەیە،
دنیاش ئەم باسە کورتەیە
مینی جاشان لە ڕێتانن!
سەری جاشان لە پێتانن!
شێ سوارەکان، هەنگاویان نا بەرەو هەوراز
مینی جاشان تەقینەوە...
شێ سوارەکان، بوون بەنیلەی ئاگری سوور
بەپانتایی شاری کاولی شارەزوور!
شێ سوارەکان بوون بەخەون و بوون بە مێژوو،
شایی دوێ شەو لە شارمانا...
وەکو هەزار ئاهەنگی تر
لەگەڵ بسکەی سمێڵمانا
لەگەڵ بزەی سەر لێومانا
زوو هاتوچوو!
ڕۆژان ڕۆیین، ساڵان هاتن...
حەڤدە لاوی تێر نەخەوتوو حەڤدە گۆڕن...
سوێندم بەخاکی کوردستان،
لە ناخمدا جێ ناگۆڕن!
حەڤدە، ژمارەی پیرۆزە، کێ لە دەستی هەڵدەکەنێ؟!
تینی ئەو باسک و مەچەکەن کە کورد مێژووی پێ دەژەنێ!
مێژوو ژەنین کار و کردار و بۆچوونە...
ئیتر وەجاخ ئەگەر کوێرە، ئەگەر ڕوونە!
حەڤدە برینی قووڵ و نوێ، بوون بەزامی ناو زامانمان
بەسەر گوزشتەی باوانمان
ئێمە برینمان تێکەڵە،
ئەدی ئەنجام؟ دەڵێن ئەنجام بۆ گیرفانە، بۆ باخەڵە!

شێ سوارەکان! ئەوا هانام هێنا بۆتان...
دادم بدەن، ئێوە خۆتان
شۆڕش ئاواتی گەلمان بوو...
شۆڕش ئاواتی گەلمانە،
گۆڕەپانی شەهیدانمان، جێگەی دز و دەخەڵمانە...
نمایشی تێدا دەکەن، خۆ بادەدەن،
پارە پێوەر و بەهایە...
دەسیان لەبان دەسی خوایە؟!
پێشی دوژمنمان چۆڵ دەکەن،
لەسەر گۆڕی ئێوەی ئازیز، های خۆڵ دەکەن!
گیرفانێکیان ئاوەدانبێ...
گەرەکێکمان پێ چۆڵ دەکەن!
پێدەکەنن بەم شیعرانە
بەگێلە پیاومان دەزانن...
دەست بەجام و چەلەنگ لە خوانن!
– لە بەختی خۆم من شاعیری شەهیدانم
گێلە پیاوم، یا لە چەنگ عەگیدانم؟–
دار مازەڵە! کارەساتت چۆن چۆن بینی،
چۆنت لە خۆ ئاڵاندووە؟
لێی ناپرسم، چونکە زەردە زۆر ماندووە...
کەس نازانێ داستانەکەی هەندرێنمان... بۆ کوێ چووە؟!
قەندیل کە، زا، کچی بووە کوڕی بووە؟
ئەو مەنجەڵەی نامانە سەر...
هەر دەکوڵێ، یا هەڵچووە؟!
دارمازەڵە!... دەتۆ بیڵێ، تۆ ناترسی،
تاوان، تاوان، وا لە ئەستۆی کامەماندا؟
دەنگی نییە لەهیچ لایە،
هەتا لە توێی نامەماندا!
دەگێڕنەوە لە زمانی–ناوی ناڵێم–
دەڵێن تاوان چەک بەشانە...
دەک ڕووی ڕەشبێ ئەم زەمانە!

شێ سوارەکان!... گوێتان لەدەنگ و هاوارمە؟
چاوتان لە دەرد و ئازارمە!
لە شاری پڕ لە بێ بارمە؟!
من هاوارمە، من هاوارمە...
شێ سوارەکان!! دەسا گۆڕتان هەڵتەکێنن،
خوێنتان سەدا و مامەڵەیە
ڕێتان زڵە و زایەڵەیە
ئەوەی دەستی خوێناوی بوو،
خۆی دەی پرسی...
نێچیری من چەن بایی بوو؟!
ئەوساو ئێستە... خۆی بادەدا...
هەمان چەمچەی عوفوونەتە،
ئێستێکەش خۆی پێ ڕادەدا!
هەژاری کورد برسییەتی،
نان لە گەدەی کێدا، ونە؟
گەدەی کێیە هێندە قووڵە...
گۆمی بێ پەی و بێ بنە!؟
هەژاری کورد سەرمای دەبێ،
ئاگر لەبن باڵی کێدا کەڕوو دێنێ؟
سبەینێ کورد لەو شاخەوە بەچی داری بەڕوو بێنێ؟
چەک بەدەستی، سەرحەددەکانی باکورمان...
پشتیان دەکەنە باشوورمان!
چش وێران بێ قەرەداخ و
چش وێران بێ شارەزوورمان...!
شێ سوارەکان! هەرچەند زۆرشت لارە ڕێیە،
بەڵام مژدەی خۆشم پێیە...!
پێشمەرگەیێک لەسەگرمە لێیان پرسی:
بەکێ بڵێن پێشمەرگەیە؟
ئەوەی چەکی لە شانا بێ و سیپاڵیشی ئەم بەرگەیە؟
وتی: نەخێر...
قەت پێشمەرگە، کەسانێک نین لەناو شارا،

دەرگای سۆپەر بکەنەوە و بیکەیسی بەن بەسەر شانا
کە جوعبەکانیان پڕ دەبێ فیشەک دەکەن بەگوێ بانا!
وتی: پێشمەرگە کەسێکە، هەژاری کورد ناترسێنێ...
لە باشووری کوردستاندا... لەناو سەنگەری خۆڵێنا،
چاو، لە دوژمن ناترووکێنێ!
هەموو ڕۆژێ لە تاریکایی ئومێدا...
هەر ئەو خۆرمان بۆ هەڵدێنێ!
شێ سوارەکان، لەناو دڵی جەماوەردان...
چاویان لەکردە ڕەهاتە
چاویان لە ڕێی ڕاو و ڕووتە
چاویان لەناو گەدەی حووتە!
سەربەنەوە! خوا دەزانێ چی ڕوو دەدا...
ڕووی ڕەشی خۆی چاک دەبینێ،
ئەوەی کە ئاواتی دووری بەدەسکەوتێکی زوو دەدا!
تف لەو کەسەی خوێنی شەهید دێنێتە ناو بازاڕەوە،
دەی کاتە شووشەی باڕەوە!
خوێنی شەهید تەنها مافی چارەنووسە،
نە، خۆش بێژە و... نە، زۆر بێژە و نەچابلووسە!
خوێنی شەهید، کوردستانی ئاوەدانە
خوێنی شەهید، ئازادییە...
خوانی برایی پڕ نانە!
لە ئەندێشەی شاعیراندا پێچ و ژانە،
لە نووکی خامەی ڕووسوورا شیعری جوانە!
منیش داوام ئەو داوایە؛
کە بۆ باڵای شەهیدانمان ڕێک و پێکترین کاڵایە:
ئەمجارەیان بەردە قارەمان شەرمن بێ، مردن چاکە!
گوێتان لێ بێ... هاوڕێ، هەڤاڵ، مامە، کاکە!
***

نالی، گۆران، قانع، سەییاب... هەتد

کاتێ کە مرد هیچ دەنگ نەبوو
باری هیچ کەس لاسەنگ نەبوو
ڕۆژگار هات و ڕۆژگار ڕۆیی...
کەوتە سەردەم،
بوو بەخۆراکی سەد قەڵەم!
ئەیان برد و ئەیان هێنا،
لە گشت باس و سەرباسێکا ڕەوا بوایە یا ناڕەوا
ئەیان چێنا!
هەر زمان بوو پێی تیژ ئەبوو،
هەر گەروو بوو ئەکرایەوە
لە چاوانی برسێتی ئەو...
هەر گەدە بوو تەسەل ئەبوو هەر کاسە بوو ئەخورایەوە!
***

من هیچ ناڵێم

١٩٩١/٣/١٥

وتیان: یا شێخ! بۆ ئەم ڕۆژە چی دەنووسی؟
وتم: هەر هیچ!
وتیان: یا شێخ!. ئەم ئاهەنگە بێ وێنەیە، تە چ دبێژی
وتم: هەر هیچ
وتیان: یا شێخ! ڕەشبەڵەکە و جێ خوێنەکەی هەڵۆبەگ و
عەولەسیسە، تێک ڕژاوە!
چی دەنووسی و چ شیعرێکت بۆ داناوە؟
وتم: هەر هیچ؟
وتیان... یا شێخ! چراخانە، خەرمانانە، باوانییە...
وتیان، ئەوا چاومان لێتە... دەروونت قوڵپی کانییە!
شتێک بڵێ، وتم: هەر هیچ!
وتیان یا شێخ!، شاعیرەکان لە دامێنی مامەیارە
وا شێخانی هەڵدەپەڕن،
سەرچۆپی هەڵدەپەڕن،
سەرچۆپی کێشیان -نالی-یە...

-گۆران- بەستە تۆمار دەکا...
-بێکەس- دەم و پلی مێژوو بیست و حەوجار
دەکوتێتەوە و دوژمنی کورد بێزار دەکا!
تۆ چی دەڵێی؟ وتم: هەر هیچ!
وتیان... یا شێخ! گۆچانەکەی -ئەحمەد پاشا- و
خنجەرەکەی -شێخی نەمر- بوون بەجامانەی- بارزانی- و
وا بەلووتکەی- قەندیلەوە
وتیان...ناوی -شێخ شەهاب- و شەهید -ئارام-
وا بەلێوی ئاگرەکەی -بانمیلەوە-
تۆ چی دەڵێی؟... وتم: هەر هیچ!
وتیان... یا شێخ! ئاوارەکان -شێرکۆ و ڕەفیق-
عەبەو ئەنوەر،
ملی ڕێگەیان گرتووە، وا دێنەوە،
هەگبەکانیان پڕ لە وشەی ئاگردارە،
شیعری دەربار، شەرمەزارە!
دەلێلێیە و دەلۆلۆیە -شڤان- دەچرێ... دەهاوارە،
تۆچی دەڵێی؟... وتم: هەر هیچ!
وتیان... یا شێخ! شەیداکانی ڕێی ئازادی و
بەخت یاریی،
چەکوش دەدەن بەقەپۆزی ئەژدەهاکا و
داس دەخنە ملی زۆردار،
... شێخ مارفیان پێشخستووە بەرەو بنار،
چەپکە گوڵی نوێیان پێیە بۆ پێشوازیی وەرزی بەهار!
تۆ دەڵێی چی؟... وتم: هەر هیچ!
وتیان. یا شێخ! وا مەرقەدی -باوە گوڕگوڕ-
مەشخەڵانی فەیز و نوورە
بەناو دایکە کوردەکاندا کوڕ بەش دەکا...
چارەی پیاوە بەدچارەکان...
بەناو مێژوودا ڕەش دەکا!
تە چت پێیە؟... وتم: هەر هیچ!
وتیان: یا شێخ! وا، خانەقین بوو بەکوورە

-جەوەڵ حەمرین- جێ هەڵپەرکێی پێشمەرگەیە!
بەرەو هەر دوندێ دەڕوانی، ئەو بەستەیە
ئەو بەرگەیە!
تۆ چی دەڵێی!... وتم: هەر هیچ
وتیان یاشێخ!... -کەژی زەردە- بەرگەردنی کردۆتەوە
-شاهۆ- ماچی بۆ دەنێرێ
وا -دێوانە- خۆی شل دەکا، بۆ بێڵی دەستی ئاوێرێ!
تۆ چی دەڵێی؟... وتم: هەر هیچ!
وتیان لاڵی؟... یا ئوفتادەی بێ خەیاڵی؟!
وتم- نەخێر، ئەم ئاخێزە خۆی چامەیە!
وتم- یاران، ئەم ئاهەنگە خۆی نامەیە!
چامەیەکە نەوتراوە و کەس بۆی نایە!
نامەیەکە، نەنووسراوە و کەس لێی نایە!
وتم- خەڵکە ئەم شۆڕشە هەر خۆی خۆی بوو،
دەنگی تۆی بوو، بۆنی تۆی بوو...
تینی بەرۆچکەی زستان و چێژی برسی و نان و دۆی بوو!
هەزار ساڵەی وەجاخ کوێرمان وا دووگیانە،
سکەکەیشی ئازادییە!
بەری نوشتەی، سالم و شێخ و حاجییە!
باس نەماوە لە دنیادا، باس یەک باسە:
وا خەج بووکی سیامەندە و شەم بۆ وەلی و
زین بۆ مەم و غەزاڵیش بۆ کاکە لاسە!
***

شەو و گریان و مەرگ

١٩٩١/٦/٩ سلێمانی

پێشەکی(١)

شۆڕش گەرمە و یا شێخ دەڵێ:
ئەم شۆڕشە هەر خۆی خۆی بوو
تینی بەرۆچکەی زستان و

(١) ئەم چامەیە لە شاری سەردەشت دەستم پێ کرد دوای کۆڕەوی گەلەکەمان لە سلێمانییەوە شەوی٤/٣ نیسانی ١٩٩١ . کە گەڕامەوە بۆ سلێمانی پێشەکی و پاشەکییەکەی تەواو بوو.

چێژی برسی و نان و دۆی بوو
هێشتا دنیا نیوەڕۆیە،
فسکە فسک و پێ دز کێیە
جێهێشتن و جێ گۆڕکێیە
هەموو گوێیەک تونێلێکە و
هەموو چاوێ بووە بە چوار
هەموو باسێ وەک پەڵاسەو،
هەموو تامێ بووە بەژار!
هەموو، دەمێ، مووشەدەمە و، درۆ دێنی و درۆ دەبا
هەموو کەسێک بووە بە پەیک،
بۆنی خەبەر دەدا بەبا...
- گوڕی هەنگاوی پێشمەرگە بەرەو دوایە
ئێستگەکەمان هەرچی دەڵێ هەمووی کایە
هەمووی بایە!
ئیتر، ڕەحم، ڕەحمی خوایە!
هۆو... وا مەڵێن
هۆ زمانتان بەبڕین چێ...
کە هەنگاوی پێشمەرگەیێک هاتە دواوە
ئەڵبەت ناخمان شووشەی دڵی تیا شکاوە!
*
ئێوارەیە و سرتە سرتە...
مەودای بیری خەڵکی کورتە
بەیەکدا دێن. سەری خۆیان دەبێژنەوە،
کۆچەرێکان لە خەیاڵا دەپێون و دەژمێرن
کام نزیکە و کامە دوورە؟
کامیان سەختە و کام ئاسانە؟
کامیان پێچە و کامیان ژانە؟
بەیەکدادێن...
هەندێک شەرم دەیانگرێ و گوێ شل دەکەن
بۆ دەنگی تۆپ،
ئەم گرمەیە لە ئێمەوە بۆ دوژمنە!

ئەم گرمەیە تین و توانای دڵی منە!
هەندێ ترس دایگرتوون و گوێ شل دەکەن،
بۆ دەنگی تۆپ،
ئەم تۆپانە هی دوژمنن، وا سەنگەری...
پێشمەرگەکان دەڕوخێنن!
دڵی ئێمەش دەپچڕێنن، لە ناخەوە...
ئەم تۆپانە تەپەی دڵمان دەدەنەوە، لە شاخەوە!
*
وا شەو داهات...
کێ دەتوانێ دڵی شارێک بداتەوە؟
کێ دەتوانێ ڕێگە لە ترس ببەستێت و
چراوگی خۆڕاگرتن هەڵکاتەوە؟
دێو لە چراوگ دەترسێ؟!
کێ لە چەمکی وا دەپرسێ؟!
شار شڵەژاو، خەڵکی هەموو
لاکێشی ڕێ ڕادەکێشن بەرەو خۆیان
ترس و بیم و باران و کۆچ...
بوون بەتان و بوون بەپۆیان
***

شەو و گریان و مەرگ

٢١/٤/١٩٩١ سەردەشت

* دەگریم، بگرین... شار خامۆشە
وا گیانەڵای سەرکەوتنە
کاوە چەکوشی فڕێ داوە و بێ بەرکۆشە؟
یا قەڵەمی من بێ هۆشە؟!
* دەگریم، بگرین...
ئەوا جارچی لەناو گەرووی تۆقاندنا جاڕێ دەدا:
هەستن ڕەوکەن، شار جێهێڵن
قوڕ بپێون، قوڕ بشێلن...
هەموو بن بەسیزێف و تاشەبەردان لەسەرشان نێن!
کۆڵان بدەن بەکۆڵتانا، شەقام لەتکەن...

باب و دایک، کوڕ و کچتان، بەدواتانا وەک سەگ، پەتکەن!
جێ بۆ سوپای کوندەبەبوو بکەنەوە...
دووگیانەکان! لەناو ماڵا، ئیتر بەچکە مەخەنەوە!
* دەگریم... بگرین، شار تەپیوە
بانگ لە منارە تەریوە
نوێژ لە بێ نوێژی چەقیوە!
ڕۆژو و بەربانگی سڕیوە!
دێو ڕەش، ئەمشەو، هەموو شەوی ئەم شارەمانی کڕیوە!
شەو جێهێڵن... شەوکڕاوە
جێگەی نوستنمان نەماوە
شار بێ خێوە... موڵکی دێوە،
خێرا... مەوەستن بەپێوە
دە، مل بنێن لە بێ ڕێوە
ڕێگا قۆرخە و قەدەغەیە
هەر مل بنێن، سەر گەردان بن
بەهەرەسی بن بەردان بن!
بەیان بدا، خۆر نا بینن، مەرگە بارێ...
ڕێگە هەموو دەپێچنەوە بۆ ناو شارێ...
شاریش دەبێ بەقەپی دێو،
ملی ڕێگە دەقرتێنێ
زووکەن، بڕۆن،
بێ ڕەنگ و بۆن
شوێن پێ کانتان، بسڕنەوە...
دەی دوای خۆتان ببڕنەوە!
* دەگریم بگرین بدەنە کێو
واهات وا دێت چەپۆکی دێو...
کێوان سەختن باوکە ڕۆیە،
نەتۆ منە و نەمن تۆیە!
پیر جێهێڵن، ئایەی(وەئد) بیر چۆتەوە...
کۆرپە و مناڵ... زیندە بەچاڵ!
دووگیان! دێو هات، نەکەی بچیتە سەر کاسە،

ژان نەتگرێ، بای دەستی دێوت لێ دەدا...
دەبی بەدەنگی بێ سەدا!
کێوان تەڕن بەچاوی تۆ، دەنگی هیچ کەس، نادەنەوە،
گوێی گرانیان بۆ کڕووزەی ئێوەمانان، ناکەنەوە!
* دەگریم، بگرین...
ڕەهێڵەیە، شەستەبارانە– تۆفانە چەم هاتووە...
ئەرز و ئاسمان لێکیان داوە،
ئەو ڕۆچووە، ئەم ڕماوە،
شەتەکی هەور ملی کێوانی بەستووە
شەو و مەرگ و بەفر و هەوراز
لەسەر سینگی مرۆڤی کورد، باری گرانیان خستووە!
دەبێ تێ بکەن...
دەبێ ئێوەش وەها ڕێ بکەن...
ئەم سەری ڕێ هەتا کوێیە؟
بۆ ئەو کوێیە، کامە ڕێیە؟!
ئەمبەرە و بەر، مین چێنراوە،
ئەمبەرە و بەر، عەزیای ترسە و، خۆی خڕداوە
شێرپەنجەی هاری برسێتی لە هەناوتا، پێت دەوەڕێ
لە پێت دەخا،
لەژێر لێزمەی باران و لەناو سێڵاوی لیتەدا
لە جێت دەخا!
دەبێ ڕێکەی... دەبێ قوڕی مچ لەپێ کەی!
ئەی ماڵ وێران،
ئەی زەلیلی کووچەی شەوی...
شاری زەلیل و چاو کوێران!
دەبێ ڕێکەی
دەبێ کلاشی پیسایی خۆت لە پێ کەی!
* دەگریم... بگرین
کێوێ... دووکێو سیان و چوار و پێنج و شەشە
هەزار بە هەزار و لا ڕێیە...
هەوراز، نشێو،

قوولاییی چەم دەگاتە سەر ناوکی زەوی
خۆت ڕاگرە، قنج ڕێ بکە، دا نەنەوی
دەستت بگاتە وچان و چاو بزانێ تۆ دەخەوی
ئەی ماڵ وێران!
ئەی فرمێسکی بێ هەنسکی چاوی کوێران...
دەگریم، بگرین...
ئەم چەمە، یەک، ئەم پردە دوو، ئەم دوندە سێ
ژمارەی شەو، شەوی بێ ڕۆژ، گەیشتە چەند؟
خودا بۆ خۆی لە تۆی وەرگرت، لەمنی سەند
شەوی یەکەم –نادر– خۆی کوشت!
شەوی دووەم، موترفێ بوو، دایکەکەی مرد
شەوی سێهەم، کۆرپە مرد و باوکی وتی، خوا سوپاسە!
شەوی چوارەم، بیرم نایە باس چ باسە؟
بیرت نایە مردن پرد بوو؟
خەونی هیوا ملی ورد بوو!
ئەمبەر شەوە، شەوە زەنگە
ئەوبەر کپە، زۆر بێ دەنگە
لەنێوانی هەردوو بەردا، مردن پردە
خۆت بدەرە دەستی مردن،
ئەگەر دەستی نەگیرابوو، لرفەی ڕووبار لوولت دەدا...
بێ ناو دەڕۆی...
ئەگەر خۆ دەستی گیرابوو، لەو بەرەوە
بەتیلماسکێ هەتاوی لێڵ، چاوت دەشۆی!
ئەی تیلماسکی هەتاوی لێڵ! پەت هەڵخرا...
شەڵتەیەک هات، هەموو ئاواتی تێخرا
هانێ مردن، وا شەڵتەهات...
بڵێی خۆری ژێر باڵی هەور
تیلماسکێکیش بۆمن هەڵکات؟!
ئەمبەر، واری خەم و مەرگە، بێ بەراوە...
ئەرێ لەوبەر، ڕیسی هیوا، لەسەر تەشی هەڵکراوە؟!
* دەگریم، بگرین...

داوێنی شاخ ڕووبارێکە وا تل دەدات
شاخ هەورازە، هەوری لەمل گرێ داوە
ساجی شینی ئەو ئاسمانەی لەسەر ناوە،
کۆنە ساڵە و لە دەروونیا جێ بەزەیی پوترکاوە
دەبێ ڕێکەیت و سەرکەوی
دەبێ نەخۆیت و نەخەوی...
ئەوی دەژی بۆ خۆی دەژی،
ئەوی دەمرێ بۆ خۆی دەمرێ...
حاڵەت دوانە و تۆ هەر یەکی،
دەستەوسانی، چیت پێ دەکرێ؟!
* دەگریم، بگرین
دەی هەڵزنێن بەهەورازا...
بەجێ پێی پەڵخ و بەرازا
بەرەو پەنا، ڕێ بردنە،
یا سەرکەوتن، یا مردنە!
پەنا، پەنا، پەنا خوایە خەڵک ماندووە
باوان وێران و بێ نانە
دووبەرەی، چۆڵ و بێ شانە!!
پەنا باران... سەرما بەکۆڵ
بەری ژانی ناوەخت و زۆڵ!
بەسە باران، باران بەسە...
ڕێگە هەمووی وا بوو بەچەم،
لا ڕێ هەمووی هەر هەرەسە... باران بەسە!
خۆ من ئەوەتای دەنووسم تۆم خۆش دەوێ...
بەسە ئیتر، ئەم هارییەت لەگڵ کەوێ!
پەنا، پەنا، هەم ولاتان کوا پەنامان؟
ئێوە وەرن بەهانامان...
ئیمە گەلی پەنا هەندەین، هەزار ساڵە...
مێژوومان هەر تاڵ و ژاڵە
بەری ڕێگامان... پێ چاڵە
خاوەن خاکێکی بێ وارین...

لێرەوارێکی بێ دارین،
نیشتمانێکی بێ نەخشەین، هەر بێ ئالاین...
گمۆ و قەندیل و زاگرۆسین
هەزار ساڵە هەر لە چالاین!
پەنا، پەنا، خوایە پەنا!
ئێمە پەنا، بۆ کوێ بەرین؟
هەزار ساڵە شەوێک بێ خەم، سەرمان نەنایە سەر سەرین
پەنا، ئەفسەری بێگانە، سا پەنایە،
بێ سەر دەڕۆین...
نە سەر ماوە لەسەرمانا و نەمایە!
بەفرانبارە، مەبێڵە ڕەق ببینەوە...
لاڕێ سەختە مەبێڵە بەر ببینەوە
پەنا (سنجوێ) پەنا (بێژوێ)پەنا (سەردەشت)!
پەنا، پێغەمبەری ئێمە، پەنا، عیسا، موسا، زەردەشت!
قورئان، ئینجیل، هۆ، تەورات و هۆ ئاوێستا!
دەست و پێمان جەمام بووە،
خوێن لە لەشمانا ڕچیوە
خۆ وەرز وەرزی خوێن جمان بوو،
نەک هەر شیعر، ئێمە چەکمان لەسەر شان بوو
لە توونکە توونکەی حەمرینا شاییمان بوو!
جامەدانێی بارزانیمان لێ بادەدا...
گوێی کەڕ و کاسی مێژوومان
بەشریخەی کلاشینکۆفان ڕادەدا!
لەسەر گۆڕی باوە گوڕگوڕ نوێژمان دەکرد...
بۆچی، ساوای ئازادیمان، بەدەردە کۆپانێکی مرد؟!!
ئەی ئاوارە! هەی ماڵ وێران...
دەپاڵ بنێ بەم کێوەوە،
ئەم لووتکەیە بەرەو ئەودیو بچەمێنە...
ئەزنەقی تر، بدە بەپێی هەڵاوسات،
ڕۆژی هەشتەم بدەمێنە!
***

پاشەکی چامەی (شەو و گریان و مەرگ)

۱۹۹۱/٦/۱۱ سلێمانی

* دەگریم، بگرین
شەوی هەشتەم بوو بەعاجباتی هەشتەمی،
ئەم دنیایە
چۆن من ئەمێستا زیندووم و بەپێوەوەم؟
هێشتا مەرگ نەیگرتووم و بەرێوەوەم!
گوایا ژیان هێندە خۆش بوو ئەم سزایەی بۆ بچێژم؟
گوایا ژیان هێند بەنرخ بوو...
ئەو گشت ئەشکەی بۆ برێژم؟
چ سیحرێ بوو، منی وەها کەمەنکێش کرد
شاری خامۆشم جێهێڵم،
پشتێنی خۆم بجەڕێنم...
لە بارانا... لەژێر لق و پۆی دارانا
بە ڕووی خوادا سەری بێزاری هەڵبڕم؟!!!
* دەگریم... بگرین ئەمشەو نۆیە
فلاش باکێ، ئەرێ تاکوێ بچمە دواوە؟
بچمەوە ڕۆژگاری کاوە،
ئەویش وەک ئێمە ڕەوی کرد؟
جارێ جارچی لە خەوی کرد؟
وا چەکوشەکەی لێ فڕێ داو
بەر کۆشەکەیشی کردەوە
بەر ئەژدەهاکی دارِمان -دیگەر- گرەوی بردەوە!
ئەی بچمەوە بۆ لای (بابک)؟
ئەویش وەک ئێمە ڕەوی کرد...
ئەویش لەنێوانی مەرگ و شەوی کوردا
هەر دەوی کرد؟
ئەی بچمەوە بۆلای کێی تر؟
بۆ جێ شەڕی دوانزە سوارە؟

بۆ کۆچی -نالی-ی ئاوارە؟
بۆ -بابان-ی باوان شێواو؟
بۆ سۆرانی بێ میر و پیر؟
بۆ لای شێخی خنجەر یەخسیر؟
بۆ -چوار چرا-ی چرا شکاو؟
بۆ هەڵەبجەی هەڵەبشیمای خوێن تیانەماو؟
بۆ ئەنفالی شەرم و تاوان؟
تاوانێ ڕووی هۆلاکۆیشی پاککردەوە
هەر خوێنێکی خواردبووەوە
لە شەرماندا، بەهێڵنجی هێنایەوە،
دێو ڕەش دەمی تێنایەوە!
هەموو کۆچ بوون...
کۆچ لە دوای کۆچ زێدە ڕەش بوو،
هەزار ساڵەی بەختی ئێمە واری بەیار و بێ کەش بوو!
با بێزار و شەرمەزار بێ...
کێ بوو وتی ئەمەش بەش بوو؟!...
* من تووڕەم و ئێوە مەگرین
دنیا! هەموو بەشایەتبن
شەوی دەیەم، ئەگەر ساتێ کۆچ وبار بێ،
ئەگەر نینۆکی زامار بێ...
کە هیوامان نەهاتەبەر،
بەناو پەڕەی سیفرەکاندا گوزەر دەکەم
فەرهەنگێ جوێن لەبەردەکەم
ئەوەی بووە بۆی دەنێرم...
ئەوەی دەبێ بۆی دەنێرم...
دەبا زەوی کرمەڕێز بێ،
چاوی گەردوون نەبینا بێ،
هەرچی وار و وەرا هەیە، هەتا هەتا لە شینا بێ،
دڵی خودا لە کۆچەڕێی ئەم گەلەدا،
لەناو خمخۆری مینا بێ!
***

بۆ شەهید حەمەڕەش

لە دیوانی تەم لێ نیشتوی شەهیدانا
کێیە کە خاوەنی بەشە؟
بەشی گەورە، ئەوە... شەهید
(حەمە ڕەشە)!
هۆ شەهیدە بێ دەنگەکەی،
شەڕگەی شکان!
کێ بوو ئابڕووی هەموومانی
وەها تکان؟!
یادت دەکەین... بەڵام لە کوێ؟
لە خەبەرێکی بێ باڵا...
دێیتە خەونیش... بەڵام لە کوێ؟
لەنێو لانکەی سارد و سڕی بێ مناڵا!!
هۆ شەهیدە بێ دەنگەکەی... ئەم سەفەرە!
لاکەرەوە...
ئەمڕۆ هێزەکەت هەر پرسە
فەرموو وەڵامیان بەرەوە:
ڕاستە دەڵێن: هیچ شۆڕشێ نەیتوانیوە دادپەروەر بێ؟
هیچ شۆڕشێ هەتا دوایی نەیتوانیوە تاجی سەر بێ؟
هیچ شۆڕشێ نەیتوانیوە وەکو هیوا
چەپکە گوڵی بەر کەمەر بێ؟!
تۆ بەولاوە لەم ئافاتە کێی تر هەیە بەخەبەر بێ؟
هۆ حەمەڕەش! هۆ شەهیدە بێ دەنگەکەی،
ئەم سەفەرە!
لاکەرەوە...
بەر پێی شۆڕش، هەڵدێرێکی زۆر خەتەرە
مەزاری شەهیدانی ئێمە
دروشمێکە دەکوژێتەوە و
بێ چەپەرە!
***

ئالا...

١٩٩١/٤/٣٠

لەپێش دەمی ئالایەکی هەڵکراوا
هێندێ وەستام
هەردوو چاوم بوون بەمەل و
لەناو ڕەنگی... سەوز و سووریا
دەستیان کرد بەچینەکردن
کەچی ئاسمان زریکانی:
– ئالای خەڵکە! چاوەکانت بگوێزەوە!
بۆ نازانی، نەزەرکردن تاوانێکی زۆر مەزنە،
پاداشتەکەی هەر سزایە!؟
– باشە ئەی تۆ بەمن ناڵێی،
بێ ئالاییم... کەی ڕەوایە؟!
***

نەتزانیوە!

١٩٩٢/٧/٦

نەتزاینوە لەنێو دەریای جوانیی تۆدا
زۆر لە قووڵا گەوهەرێکم،
مەلەوانی شیعرم نەبێ سەرناکەوم!
نەتزانیوە، من سێبەرتم
بەڕووناکیی شیعرم نەبێ...
تەمومژی بێ دەربەستیت دەمکوژێت و
دەرناکەوم!
کە تۆ دووربیت، دوور دەنوێنم
کە نزیک بیت، لەپێشترم،
جار جار تەواو بەقەد خۆتم،
یا کورت تر و درێژترم!
دەڵێن حەز لە سێبەر ناکەی...

بۆ داوێنت دەبێ بەکۆت،
وەرە دەفتەری ئامێزم... ببیت بەمن
ببم بەخۆت!
***

کەندەسمە

١٩٩٦/٤/٧

کەندەسمە ڕەنگینەکە، بقریوێنە
وەرە و بەکەندی دڵمەوە هێلانەکە
بەشانەی برژانگی تەڕم، بەرگەردنی خۆت شانەکە!
چاڵۆچکەکانی نێو دڵم بەزەڕنەقووتەی ئەم هیوا،
هەر هەموویان لێوانەکە!
کە، ڕووت کردە هەنگەژاڵی شیعرەکانم
دەنک، دەنک هەڵیان چنە
بیکە بەزادی زاری خۆت
بیکە بەپلێپلەی خەندە، بۆ سەر تاقی جووتە برۆت!
کەندەسمەی سەرکەندی دڵ، ئاگات لێ بێ
واشەی وشەی نەیارانم دێت و دەچێ...
چنگ دەهاوێ
ناخم بکە بە سەنگەرت...
دەست مەگرەوە... کاتی پێویست بێ یەک و دوو،
بمکە بەقوربانی سەرت
کەندە بزێوەکە!... کەندە وێرانەکەی دڵم،
بکە بەجێگەی عەشقێنی...
دەخیلت بم، ئەو هێلانەی لەوێ دەیکەی
وای دروست کە، نەیڕوخێنی
خۆ تۆ هێلانەپەرستی و هێلانەی خۆت جێ ناهێڵی
لەمێژەوە هاوار دەکەم،
سوپاس گوزاری دەنووکتم، ئەگەر بێت و تەختی ئەندێشەم بکێڵی
شوێن خەرمانی وشەکانم، بکە بەجێ چینەی ڕۆژان
نزام، پۆدرەی بن باڵت بێ!
لە گەردنی ڕەنگاڵەتا، دڵۆپ دڵۆپ ئەسرینی من،

ملوانکەی پڕ لە خاڵت بێ!
کەندەسمە نەخشینەکە! کێیە لەم شیعرەی من دەگات؟!
کێیە ئەم ئاهو نزوولەم، بۆ بەردەرگای شەمێ دەبات؟!
بلێ: وەلی، لە ئاموونێکی تەحریما، کرا بەداری تەکفیرا...
لە جەنجاڵی مێژوویەکی سەرەو ژێرا...
ئەم شیعرەیشی وەکو تاوانبارێ گیرا!!
***

(........)

١٩٩٣/٨/١٩

خۆ ئەگەر من، درەخت بوایەم، وا هەڵدەچووم،
جێگای هەزار هێلانە بم
سایەی بەختی هەزار شار و هەزار گوندی وێرانەبم!
خۆ ئەگەر من باخچە بوایەم، هەزار گوڵم تێدا دەڕوا...
خۆ ئەگەر من دیوان دەبووم، هەزار سروودی ئازادیم،
لە کۆڵ دەگرت تا دەرباری زاتی خودا!
خۆ ئەگەر من ێ. نون. کاف. بام
پێ. دال. کافم ڕادەمووسی...
حێ. شین. کافم ڕادەموسی...
مێژوویەکی وام دەنووسی،
ئەم دنیایەش وەرگەڕایە
نامە و ناوم هەر بمایە!
کەسیش خراپ لێم تێ نەگات...
سووری خەرمانی ئەم وشەم، بەدەم ڕەشەباوە نەدات!
***

لە پێشگاهی (خانی)ی نەمردا

١٩٩٥/٦/١٨

دەرگای هەموو ئاسمانەکان کرانەوە
پێغەمبەران کۆڕیان هەموو فریشتە بوو
مژدە درا کە ڕابەرێک سەردەکەوێت...
گیانی پاکە، نووری پاکە

توخمی پوختی کوردستانی ئاو و خاکە
دەستی قودرەت خامەی ئەوی داهێناوە
قەڵەمی ئەو خواوەند سوێنی پێ خواردووە
وتیان: ئەمە ئیبراهیمەوە کە هەناوی بۆ قوربانیی
خستە سەر چیخ،
خودا بۆ خۆی کەبشی فیدای بۆ ناردووە
بەڵگەنامەی پیری پیران بەرماڵی سەرشانی ئەوە
لەناو ڕەوزەی تەسەوفدا دێت و دەڕوا
گوڵی لالەی لە دەستایە
ئەوە دیارە لە مەڵبەندی کوورە و گڕا، خۆی وەستایە
بەستەی ئەوە لەسەر زاری فریشتەکان وەک پەپوولە
بەرەو ڕووناکی کردگار، لەباڵ بدەن
لەژێر تاڤگەی ئەو عەشقەدا دەتوێنەوە
لە ڕەوحی ئەو ڕەیحانەدا، وەک خونچەگوڵ دەشنێنەوە
داستانێکی سەیری پێیە...
قیبلەییێکە و هەزار ڕێیە.
ڕێگە هەمووی هەر زڵەی دێ
ڕێگە هەمووی شادەماری ڕێ پێوانە
هەر شیعرێکی دیوانی ئەو دارە گەورەی جێژوانە
بۆ کۆڕی گشت پێغەمبەران بانگی شەونوێژی بڕوایە
لەناو دیدەی ئارارات و پیرەمەگروون و قەندیلا
چەند سەد ساڵە هەر دەبینرێ؟. چونکە قەبەسی خودایە
چونکە دەلیلی مووسایە
چونکە (خانی) دوایی نایە
چونکە (خانی) ئەو پیرەیە خاوەنی ڕازی دەریایە
چونکە دەریای باوەڕی ئەو گەوهەری تاکیشی تیایە!
گۆی هونەری لەدەستایە!
ئەوا دیارە لە جیهانی ئەندێشەدا، خۆی ڕابەر و مامۆستایە.
* کێ بوو بانگی ناسینی تۆی دا بەگوێمان؟
منەتباری ئەو بانگەییم
وەکوو خامە

وەکوو ڕێزی پەیڤ و نامە.
(خانی) ئەتۆ سەردەکەوی، هەتا قابە قەوسەین دەڕۆیت
خەمی (مەم و زینیش) دەخۆیت
وەختێ دەنگت دەگاتە خوا، دەنگت دلێرتر هەڵبڕە:
بۆ قەدەرمان لێ شێواوە؟
بۆ شەرابی تەعمیدیشمان هەر خوێناوە؟!
لەناو تابلۆی پارێزراودا بخوێنەوە...
بۆ هۆنراوەی ئەم داستانە هەر بێ کێشە؟
بۆچی جامی ئاهەنگەکانی ئێمەی کورد، هەر ئازار و دەرد و ئێشە؟
(خانی) خۆ تۆ سەردەکەویت، (خانی) دەنگت...!
ئەی میحرابی قودسی خودا کوانێ ڕەنگت؟
لەسەر کێوی ئەم جەلجەلە
بەهەزاران مەسیح دیارن...
بەخاچەوە هەڵواسراون
ناسراون و نەناسراون
ئاه و ئەشکی جگەرسووتاوی خەمی تۆن
لەتەختە بەرد نەتاشراون
دەنگ هەڵبڕە، کوا ئایەتێک؟... بەتەوێڵی ئاسمانەوە
چاوێک بگرێتە ئەم شوێنە
ئێرەش وەکوو جەستەی هەموو کیشوەرەکان
وەکوو ئاڵای سەرساریەی دەوڵەتەکان
دەشێ بکرێتە جێ وێنە!
ئەی بۆ ئەم وارەی ڕاخست و ئێمەی کوردی لەسەر دانا؟!
بووین بەتۆوێ لەسەر چیا و لەناو دەشت و لەهەردانا.
لەو کۆڕەدا کاتێ بادەی وەصلی یارت پێشکەش دەکەن...
بڵێ: کوانێ جامی کوردان؟
کورد (مەم و زین) قوربانیی بوو
پەیکی خەمی ئەم دەڤەرە شۆری گەرمی (مەلای جەزیری) و (نالی) بوو
ئاوارەکەی شاری کۆ بوو
قودسیەتی شیعری تۆ بوو.
* خانی! خانی! ئەوە ئەشکم ئەشکی سوورم

ئەوە کلّپەی ناخی گەرمی جیّ تەنوورم
ئەوە دۆعام ئەوە شکات و هاوارم
ئەوە حەرفم ئەوە بەستەم ئەوەش زارم
چاوت لێیە چی قەوماوە، چی دەقەومێ
له جیّژوانی مەم و زیندا چ ئاگرێک تاو دەسێنێ
چ دۆزەخێک پێی ناوەتە گەرووی ژیان
چ لەعنەتێک دەستی لەسەر چەخماخەیە
بەرەو سەری دین و دیان
لەدەرسیم و دیاربەکر و ئورفە و ماردین
هەرچییان کرد وتمان تورکن
له سابلاخ و سنە و سەقز
هەرچییان کرد وتمان گورگن
له هەڵەبجە کیمیاباران
له بادینان کیمیاباران
ئەنفال، ئەنفال... ئەنفال گۆڕی ڕووسووریمان
ئەنفال... مەرگی بێ ناونیشان
ئەنفال... کورد لە ڕیشەکێشان
ئەنفال، ئەنفال، وتمان بەعسە
بەعس، فاشییە نازییە
بەعس، ئەگەر لە زێرابیشدا بیبینی
هێشتا له خۆی هەر ڕازییە!
* کێ پێم دەڵێ ئەم ئاگرەی بۆ چەند ڕۆژێ کز کراوە
ئەم شیوەنەی بۆ چەند ڕۆژێ دواخراوە
ئەم لەعنەتەی بەسەر شار و شارۆچکەدا
بەسەر خەرمان و شارادا هەڵدراوە
تێسکەی ئاگری هەورێکە
کەڵبەی شاراوەی بەورێکە، هەتا کەیە؟
خەتای کێیە... کێیە کێیە،
بەڵگەنامەی خوێن ڕشتن و فتوای ئەم فاجیعەی پێیە؟!
کێ کەربەلای خەم و خوێنی بۆ هێنایینە شوێن خەمی تۆ؟
کێ گشت ڕۆژێ سەری یوحەنایەک دێنێ و

دەبیهاوێتە سەر خەمی تۆ؟
خۆ تۆ هێرۆدۆسێ نەبووی... تۆ شاعیر بووی
تۆ خاوەنی قودسیەتی ڕێگەی باطن و ظاهر بووی
تۆ مامۆستای مێرخاسان بووی
بانگ وێژی نوێژی ئازادی مەم و زین و دادی کورد و کوردستان بووی
کوا ئابڕوومان لەکام سیپان هەڵدێراوە؟!
کوانێ خەومان له کام شیوی هەلایهەلا، لۆێچێ چڵکاوی کوێراوە؟
ئەمەیان کێ؟ ئەمەیان چۆن؟ ئەمەیان بۆ؟
ئای خانیم ڕۆ، ئای حاجیم ڕۆ!
کێ ئەمەی کرد؟
مامە کردی؟ کاکە کردی؟ باشەی کێ بوو؟
ئەوەی کۆتری ڕاپەڕینی پەڕ و باڵ کرد واشەی کێ بوو؟
چیت بۆ بڵێم، چۆن له ڕووم بێ دوو ئایەتت بۆ بخوێنم؟
چیت پێ بڵێم، من چۆن دەژیم، چۆن دەمێنم؟
* (خانی) له نوێ، (خانی) لەوێ
خەمەکانت بێنەوە کوڵ. خوا بیبینێ
تۆ ئەو بادەی لەسەر دەستت ڕاتگرتبوو، دەبا مەجلیس پێ بزانێ
لەبەرچی تۆ دوات خستبوو؟
بۆ نوێژت دانەبەستبوو؟
سوێندت دەدەم بەعەشق و مەی، بۆ تەجلّی زاتی خودا کە سوجدەت برد
بڵێ و بڵێ: سبحان الله... کوا مافی کورد؟!
(خانی)، (خانی)... ئەوە سەرم لەبەر پێتا بەردەبازە،
ئەوە دڵم، نەورۆزی ڕێی خەم و ڕازە
ئەوە شیعرم تیژە وەکوو چاوی بازە
لێوم تەڕ کە، جارێکی تر بەچێژی مەی
بەئەشکی زین بەسۆزی مەم
من جێگە پێی یادەکانت وەکوو سورمە له چاو دەکەم
من ئەندێشەی شەهیدانی کاروانەکەت،
بەکۆڵمەوە بەرەو مەرجی ڕەوا دەبەم
تۆ نەمری و من مۆمێکی خەڵوەکەتم
هەتاکوو تۆ سەربکەویت هەر دەمێنم

وشەی وێڵم بەئایەتی شیعرەکانت ڕادەهێنم
تۆ قیبلەمی... پەیامبەرمی
ئەتۆ خولیای خولی سەرمی
ئەو هەژارەم کە تۆم لەنان خۆشتر دەوێ
تا نەگەمە مەیکەدەکەت، دڵ و دینی من ناسرەوێ
تۆ نەمری و زێڕی زارت چ نرخێکی پێ ڕەوایە؟!
ئەو خەرمانەی دەوری سەرت هەر دەمێنێ
بەشێک لە فەیزی خودایە(١)
نوورە و لەم دەیجووری ژینە، شامەشخەڵی ڕێنمایە
ئەوە پەیامی غەیبییە... (خانی) دەڵێت:
دەتۆ بنووسە نامەکەت!
هێزێ بدە بەخامەکەت...!

تێهەڵکێشێ:

هۆ کاکی خۆم، هۆ مامی خۆم
چەکی ئێمە شەرمەزارە لە کوێی بشۆم؟
چەکی ئێمە بەرەو دوژمن تەقە ناکات
چەکی ئێمە بەرەو قەوارەی یەکبوونمان شاڵاو دەبات
لێرە لەجێ خەمی گەورەی بارزانیدا
لەوێش لە پێش چاوی شێخدا
گەڵای داری ئومێدی کورد دەوەرێنێ
بەناو ڕیزی شپرزەدا، شپرزەیی دەشێوێنێ
براڕۆیە...
وتمان ئەمڕۆ هەر کورد کوردە نەمن منە و نەتۆ تۆیە
قودسیەتی وشەی ئێمە
لەناو پەیڤی (خانی) دایە و
لە سۆزی گەرمی (نالی)دا سەدای خەمی
حاجییەکەی شاری کۆیە

(١) چامەکە لێرەدا دوایی دێت، بەڵام تێهەڵکێشێکم بۆ کرد ئەویش کۆتایی چامەی (ناکۆکەکان)ە کە سەبارەت بەشەڕی ناوخۆ ساڵی پار نووسیبووم.

تارای ئاشتی نەدەن بەسەر بووکی شیعرا
هەتا دەمرم باوکەڕۆیە، براڕۆیە،
هەرچییەکمان کە چنی بێ، دیارە هەر تانی بێ پۆیە
هەزار سەلام لە (خانی) بێ و لە کوردستانی ئاوەدان
لەو پەیڤانەی بۆ عەشق و خەم
ئەمڕۆ دەبن بەجێژوان.
***

بۆ ئەو بێ نازانەی... تەنها، لە سوێنی درۆدا بەسەریان دەکەینەوە

١٩٩٦/١٢/٢٦

١- چاوم لێیە سەری ڕێگەتان گرتووە
چاوەڕوانی خەبەرێکن...
- ئەرێ خەبەر چ خەبەرە؟
- خەبەر لای حیزبی شەڕکەرە:
مەیتێ کەوتووە لەنێوان
پێمان دەوت کوردستان!
دوان لەمان و دوان لەوان
دەیبەن بەرەو گۆڕستان!
٢- چاوم لێیە گوێتان شلە بۆ سەدایە،
- بۆچی دەنگی سروود نایە؟
- سروود ئەمڕۆ هەرجاش جاشە...
حیزبایەتی تەسک و تروسک،
هەنگاو و هەڵپە و تەلاشە!
کوردیش خوا وای بۆ کردووە،
هەر کلاشی بەپێ باشە!
چاوی لەباری بێ باری،
مستێ نیسک و لوێچێ ماشە!
٣- چاوم لێیە دەتانەوێت خوێنی خۆتان هەڵسەنگێنن
گوێ ڕاگرن! ئەوەی لێرە بەشەهیدی ناونووس دەکەن،
لەلای ئەولا تەواو خائین و ناپاکە!
ئەوەی ئەولا بەشەهیدی،

ناونووس دەکەن...
لێرە نازناوی کەلاکە!
شەهید...! مەزڵووم، بێ ناز و ڕاز!
هەتا ناوت لێ نەنراوە،
بەرەو گۆڕێ چەپەک ڕاکە!
***

نیشتیمانم لە تەمەنی دوو هەزار و حەوت سەد ساڵیدا

١٩٩٦/١١/٢٢

لە خەوما بوو، ڕایان کێشامە دادگایە...
وتیان: ئەمە، دەڵێی شێتە و سکڵێ سووری لە دەم دایە!
هەر کوردستان کوردستانە...
بە ڕۆژ و شەو دەیلێتەوە.
ئەم سرووده نامەشروعەی تاوێک لە دەم نابێتەوە!
لە دادگادا کۆڵێک ئیسقانی سەر و قاچ،
تورەکەیێک خۆڵی وشکی بەژار سووتاو،
لوێچێک خوێنی کوژراوێکی برا کوژراو...
لە پاڵێتی جوتێ حیزبی نەگونجاودا گرتیانەوە...
خستیانە سەر دارەمەیتێ!
بەقیرائەی سەبعەی ئەنفال تەڵقین کرا!
بەمەنگەنەی سنوورەکان گۆڕەو شارێکی چاک درا!
زەلامێک هات، بەڕووبەریا ڕەنگی ئەتاتورکی کێشا...
هەر لەوێشا... بەعەرەبی و فارسی و تورکی پێیان وتم:
– ئیتر بەسە قورپێوانت!
ئەوە خۆت و نیشتمانت...
ئەوە خۆت و کوردستانت!
***

بۆ دایکی دڵسۆز و پەنا: سەردەشت

١٩٩١/٤/١٢

سەردەشت!... دایکی بەهرەی جوانی و مەردایەتی...
لە ئاوێستای ئەندێشەما، تۆ سروودی تۆ ئایەتی!
ئەو ئایەتەی خوا نەخواستە، خوا نەکردە گەر نەبوایە،

دەبوو باخات هەموو زڕین، دەبوو هۆش و سەر نەبوایە!
ڕێگەی هاتوو نەهاتمانە، سەری خستە سەرکۆشی تۆ...
هەرچی دەرد و ئازارمانە، ئاڵایە بیر و هۆشی تۆ
وەلێ، تۆ دایکی دڵسۆزی، دایکێکی زۆر باوەش گەرمی،
لە کیشوەری شیعریشمدا، هەرتۆ تاجی لەسەر سەرمی!
سەردەشت! شاری جەوان مەردی، هەتا هەتا ئاوەدان بی...
بۆ سەر زامی ئاوارەکان، تۆ هەتوان و تۆ وچانبی!
سوپاسنامەی ئەم جیهانە کۆکەنەوە هێشتا کەمە،
پێشکەشی تۆی بکەم دڵم، سەرچاوەی ڕازە، هی خەمە
ئەو ئازارەی ئێمە دیمان لە کۆچی مەرگ و شەوماندا!
تۆ نەبوایەی تیماری کەی، دەبووە عەزیا لە خەوماندا!
ئاوەدانبی، بەرقەراربی، گوڵی هەمیشە بەهاربی...
سەردەشت! لەسەر دەستی خودا وەکو بەهەشتی ئاوداربی!
***

ژیان

١٩٩٦/١١/٣

کە کارت بوو شارت هەیە!
تۆ، سەرەتا و بارت هەیە
ژیان بەخۆراک و خەوە...
ژیان هەردەم، دوو دژوارە،
ڕۆژ و شەوە...
خۆراک بەرانبەر بەپوولە،
پووڵیش ئەسپێی بن گیرفانی خواپێداوە.
خوا پێداوان ورگیان نەبێ، هەموو گیانیان داخراوە!
خوا پێداوان هەڵپە نەبێ،
هیچ شەوقێکیان لێ نەدراوە!
خۆراک نەبێ خەو خەیاڵە، بیر مناڵە...
خۆراک نەبێ دەستنوێژ و نوێژیش بەتاڵە!
خۆراک نەبێ نیشتمانیش،
ئەم سەرەوسەر گۆڕاوایە...

له شەڕواڵی برسییاندا، دەڕوا وەکو دەنگی بایە!
لەناومۆخی بێ بەرگێکا، لوورەی قەرسی ڕەشەبایە!
خۆراک نەبێ کتێب پەیژەی دزەکانە...
تیۆر تریاکی ئازارە
باوەڕ بەهای دوای قەتارە
خۆراک نەبێ حیزب، پەچەی بێ ئاژەڵە،
خۆراک نەبێ شیعر مشکی بن باخەڵە!
خۆراک نەبێ شەرەف کۆنەی کەم بەهایە
خۆراک نەبێ نەوسیش سەگی بەرەڵایە!
خەڵکە بەخوا هەر هەژاری...
ئەسبابی کوللی بەڵایە!
کوردایەتی! تۆ پێم بڵێ،
ئەم ژیانەت لاڕەوایە؟!
پرسیاری من بەرەو خەڵکە...
هاواریشم ڕووی لە خوایە!
***

شەختەی ڕۆح

١٩٩٦/١١/٨

دڵی خۆم کرد بەچڵەکی دەرگای خۆرا
تا نوقم بوو لەناو تیشکی جۆراوجۆرا
تۆ نەهاتی من بپێویی و من نەمزانی،
سنووری نازت تاکوێیە!
لەم بارەوە بێ ئاگا بووم
تۆچت پێیە و خۆم چم پێیە!
خۆ من دڵم هەروا لەوێ هەڵواسراوە...
ڕووەکێکە بەبۆنی تۆ ئاودراوە
ئەو (وەلی) یەم (شەم) نازانێ چۆن دەسووتێم
دەروێش ئاسا لەم خەڵوەدا زیکرم سۆزە،
ئاپۆرای ئەم عەشق و تینەم ئاپۆرایەکی ئاڵۆزە
خاتووزینم،
وەکو ڕۆحی مۆنالیزا لەناو تابلۆی خەوا بینی...

کەچی وای زانی شیعرێکم بێ ئاوازم
سەرگورشتەم یاخود حیکایەت و ڕازم!
هەر خۆم بەتەنها دەیزانم تۆ چەندیت و چەند دەهێنی!
تۆ چاوێکم لێ داگرە گەر دەتەوێ،
شەختەی ڕۆحم هەڵتەکێنی
تەمای خەندە و ماچم نییە. پاڕامەوە،
نەکەی بۆ من دەقی ڕووی خۆت بشێوێنی
سامانی تۆ، کە جوانی بێ...
شایانی ناوبانگت نییە دڵی عاشق برەنجێنی
من چیم دەوێ جگە لەوەی ڕۆحم هەڵتەکێنی...
ڕۆژێک وەکو مەلی ئازاد هێلانەکەم بۆم بخوێنێ
گەردەلوولی دەم و ڕۆژگار ڕەوتی شیعرم نەشیوێنێ!
***

شەخسە شیعرینە

١٩٩٦/١٢/١

وەک پایزی نێو سەیرانگا چۆڵەکانمان بێ ناز کەوتووم...
تەمەن بەلاما ڕەت دەبێ، وا دەزانێ بێ خەم خەوتووم!
ئاسمانیک، ئەمڕۆ ڕەشماڵە و خۆم لە کەمەیدا دەبینم...
ئەستێرەییێکم ناداتێ، لێرە بیکەم بەسرینم... بێ سەرینم!
لەم ئاقارە پەژموردەدا...
وشکەساڵی، هۆش و بیرم وا قەسریوە،
ئەم زەمینەی کە من لەسەری وەستاوم
کەس تەڕایی تیا نەدیوە!
هۆ براگەل... وەرن مەیتێ وا لە مەیدانا کەوتووە:
دوان لە ئێوە و دوانیش لەوان،
بۆ گۆڕستانێ بەرێی کەن، بێ لێدوان!
ئەمە، جەستەی خەڵوەی شیعر و ئەندێشەیە...
ئەمە، ئەگەر وەبیرتان بێ، ئەو سەبییاحە دەروێشەیە،
کە سەربانی لێدەگرتن، دەفیەکوتا!
وەکو (موفتی) بەشوێن دڵیا، گەڕیدە بوو
لە کوێوە بۆنی گوڵ دەهات، ئەم بۆی دەچوو!

چونکە دڵی لەگوڵاودا گرتبووەوە...
بوو بوو بەکلدانی شیعر و چاوی عەشقی پێ دەڕێژا...
بەئایەتا دەیهۆندەوە، لە تەکبیری یەکەم ڕکاعەتی نوێژا!
ئەمڕۆ بێ گوڵ سەری ناوەتە سەر بەردان...
ئەمڕۆ خەمیش، لەم گوڵدانە لووتەلایە
ئەمڕۆ ژیان گۆڵمەزێکە، دەڵێی شەیتان لە بەینایە!
ئەمڕۆ ئەوەی کەس نای بیسێ سۆزی شیعر و شنەی خوایە!
وەک پایزی نێو سەیرانگا چۆڵەکانمان بێ نازکەوتووم،
نەیارانی حیزب زەدەیش، بەخەمیان وت: مەیە و مەچۆ...
ئەمە، شەخسە شیعرینەیە و،
تەنها هەرتۆی گرتۆتە خۆ!
***

یوسف هەر بۆ زلێخایە

١٩٩٦/١٢/٢٠

براکانم... هەزار و یەک سوێندی قورسیان بۆ باوکم خوارد،
تا ڕێگەی دام بەرەو چۆڵی تەکیان کەوم
وتیان: سەیران و هەرایە،
برا لە پشتی برایە!
ئێوارە لای گەڕانەوە پەلیان گرتم،
بۆ سەر بیرێکی چەپەکی قووڵیان بردم
هاوارم کرد و دادم کرد، کراسی بەریان دادڕیم...
هەر پاڵێک بوو، وەکو مەلێکی باڵ شکاو،
بەربوومەوە بۆ قووڵایی...
بۆ هەڵدێری تاریکی بیر، ئەشکم بوو بەتروسکایی!
نەدەنگ نەڕەنگ، حەسرەت نەبێ دەمخواردەوە...
ڕووناکیی وا چاوی لێک نا، نیازی نەبوو بیکاتەوە!
باشە برا خەتام چی بوو ئەم دەردەتان لە سەیراندا،
بۆم نایەوە؟
گرێ کوێرەی ناخی ڕەشتان بەم ئازارەم کرایەوە؟!
ئەمە دنیایە و ڕێگایە،
هەزار پەند و باو و بەزمی سەیر و سەمەرەی وای تیایە

وەکو دەڵێن ڕێکەوتەکان لە پلانی خودی خوایە!
بابی منیش لە هەمووتان بەگومانە و پرسیاریشی لە دڵدایە!
کاروانێک دێ و دەرم دێنێ، دەمداتە دەستی ڕێگایە...
هەروا بووە و هەر وەهایە!
گەیشتمە نێوکۆشکی -عەزیز-
منی (یوسف)ی ئەم پەندە، ئەوی دی نیم
وام بڕیارە ئەگەر ساتێک،
عومرم مابێ، بۆ -زەڵخە- بێ و...
پشت بەم برایانە، نەژیم
یوسف هەر بۆ زلێخایە،
لە ماڵی هەر کەسێکدایە...
چونکە لە باوەشی ئەودا
نوێژ دروستە و بۆ خودایە!
ڕۆژگاریش دێ و ئەم شیعرەیشم،
بۆ دەخاتە فەرهەنگی خەم!
گورگیش بەپیلانی برا،
برایە تر دەکات بەژەم!
***

داستانی عەشق- مەم و زین

تشرینی یەکەمی ١٩٩٠

پێشەکیی داستانی عەشق

کچان: ئێمەی کیژان خاتووزینین
کوڕان: ئێمەی کوڕگەل کاکە مەمین
کوڕان و کچان پێکەوە:
پەیامی شیعر و ئەندێشەین
سۆز و سروودی سەردەمین
داستانی عەشقە بەستەمان
هەموو دەیلێین... دەیلێینەوە
ئەگەر بشرۆین... خولێکی تر،
لە سۆزی نوێدا دێینەوە

ئەمر عەشق و عاشقانە...
بەستەی ئەوین لە خواوەیە
کە کۆچ و بار کەوتە ڕێگە،
خۆشەویستی پێش دەکەوێ و
هەموو شتێ لە دواوەیە!

*

مەم: هۆ داپیرە. تۆ نوژداری،
تۆ لە دەردان خەبەرداری
دەپێم بڵێ کام دەردەیان زۆر گرانە؟
داپیرە: کە تووشی بووی دڵت پشکۆ و ئاگردانە
بەنێو نیگای چاوێکا دێت،
بەچاویشا هەتا ناخی دەروون دەچێت...
هەوەڵ نیگا مووچڕکەیە لەناو هەستا
تەپەی دڵە لەژێر ئۆفی لەپی دەستا!
جا دێیتە کوڵ...
هەموو لەشت دەهەژێنێ و ڕوو لە سۆزی یاران دەکەی
کە شاری بیت، چۆڵان دەگری!
دەشتەکیش بی، ڕوو لە کووچەی شاران دەکەی!
چاوت دەبێ بەسەرچاوەی فرمێسکی مەنگ... لەناو تۆفی پەژارەدا
ئاسمان و عەردە پێخەفت، سەرینیشت دەبێ بەسەنگ...
مەم: دەرمانی دەرد، ئەی داپیرە
ئەی داپیرە، دەرمانی دەرد!
داپیرە: دەم بنێیتە دەمی یارت...
مەم: خوا نەخواستە ئەوا نەبوو!
داپیرە: ئەوا دێینە سەر مەزارت!

تابلۆی یەکەم

ئەو ئاوێنەی کە دڵداران خوداوەندی
تیادەبینن، برام عەشقە...
عەشقیش بەهرەی گەیشتوویی دوای،

دەرئەنجامی هەزار مەشقە!
(خانی) وای وت... کە دەستی دایە خامەکەی...
کە چیرۆکی مەم و زینی کرد بەهەوێنی نامەکەی
نامەی عەشقی، نامەی هۆشی،
نامەی ئەو جامە پیرۆزەی... لەناو کۆڕی عاشقاندا
هەر ئەو نۆشی،
هەرچی بێژنگی دنیایە، ڕووی ئەو خۆرەی دانەپۆشی!
زین: پێم ناوەتە عومری جوانیی
ژیان خەندەی لەسەر لێوە...
من چاوەڕێی بەختی خۆمم، چونکە هیوامی وا پێوە
گوڵم، تازە پشکووتووم و سروەی بەیان دەم شەکێنێ،
لەسەر پەڕەی ناسکی ڕووم، ڕەنگ و بۆنم هەڵدەستێنێ
شورە سوارێک لە خەومایە مژدەی خۆشی یەزدانییە
عەشق نەبێ خەمێکی دی لەلانییە!
لە قووڵایی دەروونمدا وەکو مەشخەڵ دانراوە
بەژنی بەیداخی عەشقمە و لە ئاسۆما هەڵکراوە.
با خۆر و مانگ و ئەستێرە، گاردی ئەم خەونە پاکە بن...
لە نەورۆز و بەهاراندا...
تینی دڵی ئەم خاکە بن
ئەوسا منیش لە ئامێزی یاری خۆما...
تاجی هیوا لەسەر بکەم!
بۆ ئەم جەژنە، ئەم نەورۆزە
سروودی نوێ ئەزبەر بکەم

تابلۆی دووەم

– خرم، خرم... خرمەی ناڵی ئەسپی شێیە
– هۆ عاشقان کۆڕ تێک مەدەن،
بەڵام بزانن سوار کێیە؟
– لە دەنگوباس و خەبەرات، داخۆ برامان چی پێیە؟
– هۆ سوار، تۆ کێی؟
مەم: کاکە مەمم. خەڵکی مەڵبەندی ئالانم،

بەدوای پەریزادەی خەوما...
وا سەرگەردان و حەیرانم!
– فەرموو سوارە... برایینە کاکە مەمە میوانمانە
– ئادەی جامێ لە بەفراوی قەڵبەزانی ئەو کێوانە
– هۆ کاکە مەم، سواری ماندوو... پاراوی کە، ئەو لێوانە...
تۆ سوارچاکی کۆڕمان نەبی، خوم شێوانە،
لەسەر گڵکۆی پیری مەستان، ئەمڕۆ لە سایەی خوداوە،
پەیڤیی کوردیمان زێوانە!
مەم: برایینە، گراوی من... چرۆیەکە
هێشتا گۆپکەی نەکراوەیە،
ئاوی حەیات لەتوێیدایە...
خەندەی بەیان لەوا هەڵدێ و
کەس نازانێ لە کوێیدایە!
بۆن و بەرامەی بەهەشتە: ڕاگوزەری...
هوما لەنگەری گرتووە، بۆ سێبەری!
سوورە گوڵی تازە شکۆی باخی میرانی بۆتانە،
جوان و وردە
چاوگەی بەفراوی سازگاری خاکی کوردە!
ئەی هاوارە، هەرچی شیعری شاعیرانە...
بەشی جوانیی چاوی ناکات...
هەرچی مەلی عاشقانە، بەشی ڕۆژێ ڕاوی ناکات!
ئەی هاوارە، چەند دڵبەرە،
بەخوا وەکو من دەیزانم، میری میران بێ خەبەرە...
ئەینا دەیوت: مەمی عاشق، تاجی سەرم بۆ خۆت بەرە!
– دەڵێن کێوتان لەنێوانە؟
– کە کێوکەوتە، نێوان یاران...
جامی شۆڕش تا لێوانە!
لەم کاتەدا بەکۆ دەردەکەوێت
کەسێک لە دانشتوانی کۆڕ:
– هەموو شتێ لەم دنیادا بەکێشەیە...
کێشەی عەشقیش ئەو ئێشەیە...

دووزمانێ وەکو گەرداوی ناوەختە
بەسەر هەڵاڵەی بەهارا دادەبارێ
لەناو کۆڕی عاشقاندا تاڵاو دەدا لەگشت زارێ!
وەکو بەڵا دێتە نێوان، هەروەکو گل دەچێتە چاو ،
مێرووویەکی ژەهراوییە، خۆی هەڵدەدا بۆ نان و ئاو...
ڕێگەی ئەوین دەشێوێنێ لە دڵداران
لە وڵاتی عەشق و خەما، دەبێ بەساڵی بێ باران!
بەدە، بەدخوو، بەدکارێکە
لەگەڵ عومری خودی خۆیا، وەک ناکۆک و بێزارێکە
لە ناخەوە، بوغز و ڕقە!
لە دەرەوە، دڕندەیە و کەوڵی مەڕی لەبەردایە...
نهێن گرە و دەروونی ئەو لەناو دۆزەخی دەردایە!

تابلۆی سێهەم

– پیری مەستان موناجاتێ!...
خواوەندی عەشق تەنها دەنگی تۆی دەگاتێ
خۆ نزای تۆ زۆر ڕەوایە
لە خەرمانەی حوزووریدا، جێگەی دیارە و بێ هاوتایە!
نزا بۆ مەم نزا عەشق بێنێتە بەر،
نزایەک بێ بۆ دڵداران...
بەسەر کێڵگەی عەشق و خەما، ڕشێنە بێ وەکو باران
با بڕووخێ بەستی نێوانی عاشقان،
دەست و دەمیان بگاتە یەک
سەری داویان پیرۆزە بێ و بداتە یەک!
سۆزێ بۆ مەم: ساقی وەرە پڕکە جامێ لەو مەیە
پێشکەشت بێ، وەک دیاری چیم هەیە...
پێکی گوڵڕەنگ تێکە، توخوا، تا زووە
وادەسووتێم، گڕ لە ناخم بەربووە!
با مەێییک بێ، ساف و بێگەرد وەک خەمم
قوم لە دوای قوم زێدەتر بێ بۆ ژەمم!

کاکی دەنگخۆش، کوانێ سۆزت، کوا سەدات؟
هەر نەوای تۆ ڕێی خەیاڵم خۆش دەکات
یەکگرن با ، چێژی بادەو دەنگی تۆ...
قلّپە قلّپی جام و شەربە و زەنگی تۆ!
بەڵکو مەستیی باری جەستەم سووک بکا
ئاهو ئەشکم، سەرکەون بۆ ڕێی تکا
گیانی پاکی عاشقانیش بێنە لام
با موبارەک بن، بەبۆنی خۆشی جام!
پۆلی مەستان دەم بەدۆعا بەرکەوین،
ئێمە خولیای ڕەنگی خەڵوەی بێ خەوین
سەرکەوین تاکو دەگەینە تەختی یار...
بۆ لیقای ئەو بێینە خوێندن وەک هوزار!
بەکۆ: کوڕگەل سلاو ، کوڕ گەل سلاو!
کۆڕتان گەرمە... بیروڕاتان لەسەر سەرمە...
لێم بپرسن... لێم مەترسن!
ڕێگەم بدەن بێمە ناوتان...
باسووک نەبم لەبەر چاوتان!
– بەکۆ، سەگی پاسەوانی،
بەکۆ، توولەی دوای سوارانی!
خامەدڕی، ڕاپۆرت نووسی...
تۆ بێزراوی، تۆ جاسوسی!
– بەکۆ نەکەی!
– بەکۆ نەردی غەش هەڵنەدەی!
پەنا بۆ نامەردیی نەبەی...
– بەکۆ کوێربی ئەم چرایە مەکوژێنەوە،
جامی سەر لێو دیسانەوە مەڕژێنەوە
– بەکۆ بمری و گۆڕ بەگۆڕبی...
– بەکۆ نیشانەی لەعنەتی هەزار کۆڕبی
– بەکۆ نەکەی کوڕە بەکۆ!
بەر غەزەوی خودا کەوی، دەسابڕۆ...

خاتووزین بۆ کاکە مەمە!
وەک کورد دەڵێ: دنیا من و خاکەکەمە!
کورد و واری، مەم و زینی
وەکو یەکن، تۆ نایبینی!
مەم: برایینە... من ئەم عەشقە ڕێی باوەڕمە، هەر دەیبڕم،
بۆ ئەم هیوایە تەرخانە وزە و گوڕم...
لەم ڕێگەدا تەخت و تاجم لا ، فانییە
لە شۆڕشی عاشقاندا، هەر سەری بەرز قوربانییە!
من ئەسپی شێم لەژێر دایە،
دەڵێی تیرە، دەڵێی بایە...
من زریانی پێ لەت دەکەم
سەد ڕێگری پێ پەت دەکەم!
هۆ خاتووزین!... وامن هاتووم بۆ دەربارت
بۆ وەرگرتنی پەیامی پەیڤی شیرین و نازارت
هەزار شیعری باڵا نەمام، قوربانت بێ!
هەزار دەنک و خەندەی بەیان بەسەرپەرچەمی جوانت بێ!
لەجێی کێوێ، ئەگەر سەد کێو لەنێوان بێ...
ئەگەر ڕێگە گەرمەشێن بێ و قوڕ پێوان بێ...
ئەسپەشێی من زۆر سەرکەشە، وا شاخ دەکا،
بەکۆ کێیە؟ هەزار دەردی لە ناخ دەکا!

تابلۆی چوارەم

زین: باب و برا، هۆ کەسوکار!
ڕێگەم بدەن با یاری خۆم تێر ببینم...
بۆ دەترسن، بۆچی شەرمە، خۆ، من زینم؟
من وەنەشەی ناو تووتڕکی گەلاشینم،
با ، ببینم... با ، ببینم...
کیژان...! گوڵە نەودەمەکان!
خەمبارەکان، بێ خەمەکان!
شاسوارێکە بەدوای مندا سەرگەردانە...

ویڵی ئاموون و هەردانە.
شۆڕەسوارێکی کوردانە و خولیای هەیە
چونکە منم گراوی ئەو، دنیای هەیە!
قارەمانی ئەفسانەیە و بێ وێنەیە
تاوێ شەستە و ڕەهێڵەیە، تاوێ نمە و ڕشێنەیە!
ئەو، پەیامی خۆشەویستیی پێ سپاردم،
دڵی لە جیاتی ئاوێنە، بۆ هەناردم
ئەو، فریشتەی پەیام هێنی خودای منە...
وا مەزانن لەمن دوورە و جودای منە!
مەم: من هەویری ئاووگڵی نیشتمانی عاشقانم
پڕ بەم خاکی کوردستانە، وشەی کوردی جوان دەزانم
بەستە بەدوای بەستەی خۆشا، پیرۆزەیە بۆ ناوی تۆ،
لەناو هەزار چاوی مۆندا، پێک هەڵدەدەم لە چاوی تۆ!

تابلۆی پێنجەم

– بیگرن، بیکوژن... پیلان گێڕە،
خوێنی بکەنە کاسەوە بیخۆینەوە
هەتا نەیخەینە چاڵی گۆڕ، نەڕۆینەوە!
– بیگرن ئەمیش ڕەشە پیاوە...
ناوی میریی بەپیاوێکی وا نەشیاوە
– بیگرن خاتوزین نەی بینێ، ڕەنجەڕۆبێ...
یەخسیری ناو داو و درۆی بەدکارێکی وەک بەکۆ بێ!
–دەی بیگرن نەک بمێنێ
لە ناکاوا نەک نیگایەک لە خاتووزینمان بسێنێ!

تابلۆی شەشەم

مەم: زیندان قووڵە جێی ئازارە...
شێوەی زینم لەلا دیارە
نهێنی ئەم ژیانەی من لەلای ئەوە
خوێنم... بەڵێ تەنها خوێنم بەهای ئەوە!

تار و نەیم، بۆ دووری ئەو دەناڵێنن،
تاڵی ئەندێشەی ئەم عەشقەم
لە باڵای ئەو دەئاڵێنن!
هەر ئەو بژی من نامرم...
هەر باسی ئەو بگاتە گوێم، خۆش خاترم!
بەکۆ – لەبەر خۆیە: بەکۆ، ماوە...
هۆ کاکەمەم خەیاڵی تۆ ئیجگار خاوە...
لە ڕێگەتا هەزار داوم بۆ داناوی،
شاسواری ئەم دنیا بوای...
دەبوو بکەویتە ناوی!
–: بەکۆ نەکەی
هیچ خەبەری ناخۆش نەدەی.
وا کاکەمەم سەرلەنوێوە بەڵێن دەدا،
بۆ خاتووزین، ئەم شوێنی دوور لەو شوێن دەدا!
– بەکۆ نەکەی... هیچ خەبەری ناخۆش نەدەی
بەکۆ: هۆ کاکەمەم کارەساتە!
هۆ کاکەمەم ساڵ نەهاتە...
خاتووزینت میوانی تازە گڵکۆیە،
لە گۆڕیشا، چاوی جوانی هەر لە تۆیە!
مەم لەزینداندا: کە زین، بمرێ، من ژیانم پێ ڕەوایە؟!
کوا چەمکی وا لەچی دایە و لەکوێ دایە؟!
کە من نەڕۆم بەدوای زینا،
ئەڵبەت دنیا بێ بڕوایە!

تابلۆی حەوتەم

– بەکۆ نەکەی!
خەبەری وا ناخۆش نەبەی
بەکۆ: بەزین بڵێن وا کاکەمەم گیانی سپارد!
زیندانەوان، ئەم هەواڵەی بەمنا نارد
زین: ئەی دڵ تۆ جێی کاکە مەمی!

ئەی دڵ جێگەی عەشق و خەمی،
دوای مەم مەژی تۆو خنجەرێ!
باپەیکی خەم ئەم هەواڵە بۆ ناو کۆڕی باوان بەرێ!

تابلۆی هەشتەم

–مەم کوژاوە، مەم مردووە؟!
ڕۆژگار کاری وای کردووە؟!
– هەر لەوجامەی کە کاکەمەم بۆ دوایین جار
هەڵی داوە
وا خاتووزین لەسەر لێوی خۆیی ناوە...
دەیخواتەوە
بەمەرگی خۆی وا سلاوی کارەساتی کاکەمەمی دەداتەوە!

تابلۆی نۆیەم

کۆرس:
هۆ کاکە مەم، هۆ خاتووزین!!
خامۆشیتان هەتاکەی بێ،
ڕازی دڵتان هەر بۆ سۆز و ناڵەی نەی بێ؟!
هەڵسن یەخەی بەکۆ بگرن...
ئەم جارەیان نەکەن بمرن!
دەست نیشانی جێ ژوانی نوێ بکەنەوە...
گلکۆی هەموو ناکامەکان هەڵبەنەوە...
مەخابنە عاشقێنیتان بۆ مردن بێ
مەخابنە ئازاریشتان تەنها هەر ناودەرکردن بێ!
وا هەرایە...
ئەوەی دەڵێ من عاشقم، کەوڵی عەشقی لەبەرایە...
دروشمێکی نوێ هەڵبکەن:
عاشق نابێ بێ مایە بێ...
درەختی ئەم ئاخ و باخە ئیتر نابێ بێ سایە بێ!
هەڵسنەوە، ئەگەر دنیاش ئاژاوە بێ،

هەڵسنەوە، تەلمیت بەندان ڕازاوە بێ...
ڕۆژ نەورۆز بێ شەوی قەدر بێ، گشت شەوێ!
ئەستێرەکان چاو بەکل بن...
لەناو خەرمانەی ئارامدا یار و دڵدار،
دەست لەمل بن!
پەمەیی بێ کۆچ و باری ئەم شاییە...
بۆ داستانی دڵدارەکان...
هەر پێشوازیی بووکی هیوا،
قفڵ و باسی کۆتاییە!
***

فەرهەنگی خەم

٥